పదసాధనం

నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

బుద్ధమ్బుజం నమస్సిత్వా సద్ధమ్మమధు భాజనం,
గుణమోపదపదం సఙ్ఘమధుబ్బతనిసేవితం;

మోగ్గల్లాయనాచరియ చరఞ్చ యేన ధీమతా,
కతం లఘుమయన్దిద్ధమనునం సద్దలక్ఖణం;

ఆరభిస్సం సమాసేన బాలత్థం పదసాధనం,
మోగ్గల్లాయనసద్దత్థరతనాకరపద్ధతిం;

సఞ్ఞాపరిగ్గహేసేవ లక్ఖణేసు సరాదయో,
ఞాయన్తితి తమేవాదో దస్సయిస్సం విభాగతో;

అఆదయో తితాళీస వణణా.

జినవచనానురూపా అకారదేయో నిగ్గహితన్తా తేచత్తాళీ సక్ఖరా పచ్చేకం వణ్ణా నామ హోన్తి యథా - అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఏ ఓ క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ ణ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ య ర ల వ స హ ళ అం ఇతి-కకారాదిస్వకారో ఉచ్చారణత్థో = వణణీయతి అత్థో ఏతేహీతి వణ్ణా-అఆది మరియాదా భూతో యేసన్తో అఆదయో.

అఆదయోతి వత్తతే యావ "బిన్దునిగ్గహీత"న్తి-తఞ్చఖోఅత్థ వసా విభత్తిచీపరినామోతి సత్తమ్యన్తమభిసమ్బన్ధీయతే.

దసాదో సరా

అఆదిస్వాదిమ్హి నిద్దిట్ఠా ఓదన్తా దసవణ్ణా సరా నామ హోన్తి-యథా-అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఏ ఓ = సరన్తి పవత్తన్తీతి సరా-దసా దోతి వత్తతే తీసు చక్కమానేసు.

ద్వే ద్వే సవణ్ణా.

అఆస్వాదిమేసు దస్సు ద్వే ద్వే సవణ్ణా నామ హోన్తి. యథాక్కమం-యథా-అఆ ఇతి, ఉఊ ఇతి, ఏ ఇతి, ఓ ఇతి = సమానా సాదిసా వణ్ణా సవణ్ణా-సమానత్తఞ్చ ఠానతో.

ఛ వణ్ణానంహి ఉప్పత్తిట్ఠానాని కణ్ఠాతాలుముద్ధదన్తఓట్ఠానా సికావసేన-తేసు అవణ్ణకవగ్గహానం కణ్ఠోఠానం-ఇవణ్ణ చవగ్గయానం తాలు-టవగ్గరళానం ముద్ధా-తవగ్గలసానం దన్తా-ఉ వణ్ణపవగ్గానం ఓట్ఠా-ఏవణ్ణస్స కణ్ఠతాలు-ఓవణ్ణస్స కణ్ఠోట్ఠం-వకారస్స దన్తోట్ఠం-నిగ్గహితస్స నాసికా-ఙఞణనమానం సకట్ఠానం నాసికా చ-ద్వేద్వేతి వత్తతే.

పుబ్బో రస్సో

తేస్వేవ దససు యే ద్వే ద్వే సవణ్ణా తేసు యో యో పుబ్బో సో సో రస్ససఞ్ఞో హోతి-యథా-అ ఇ ఉ ఏ ఓ-తేసు సంయోగ పుబ్బాచ దిస్సన్తి ద్వే పనన్తిమా దీపేతుం తత్థ సాధుత్తం తేసమ్పి ఇధ సఙ్గహో = రస్సకాలయోగా తబ్బన్తతాయ వా రస్సా-తథా దీఘా-ఇధాపిద్వేద్వేతి వత్తతే.

పరో దీఘో.

అఆదిస్వాదిభుతేసు దససు యే ద్వే ద్వే సవణ్ణా తేసు యో యో పరో సో సో దీఘసఞ్ఞో హోతి-యథా-ఆ ఈ ఊ.

కాదయో బ్యఞ్జనా.

అఆదిసు కాదయో నిగ్గహీతపరియన్తా తేత్తింస బ్యఞ్జనానామ హోన్తి-యథా-క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ య ర లవ స హ ళ అం = బ్యఞ్జీయతి అత్థో ఏతేహీతి బ్యఞ్జనా-కాదయోతి వత్తతే.

పఞ్చ పఞ్చకా వగ్గా.

అఆదసు కకారాదయో మకారన్తా పఞ్చ పఞ్చకా వగ్గా నామ హోన్తి-యథా-కఖగఘఙ, చఛజఝఞ, టఠడఢణ, తథదధన, పఫబభమ. = వజ్జేన్తి యకారాదయోతి వగ్గా.

బిన్దు నిగ్గహితం

అకారాదీసుయవాయం వణ్ణో బిన్దుమత్తో సో నిగ్గహితసఞ్ఞోహోతి = రస్ససరం నిస్సాయ గహితముచ్చారితం నిగ్గహీతం.

సఞ్ఞా విధానం.

సన్ధి వుచ్చతే-పురిస ఉత్తమో, పఞ్ఞా ఇన్ద్రియం. సతిఆరక్ఖో,భోగి ఇన్దో, చక్ఖు ఆయతనం, అభిభు ఆయతనం, ధనమ్మే అత్థి, కుతో ఏత్థా' తిధ-సరో లోపో సరే.

సరో సరో లోపనీయో హోతి-సరేతోపసిలేసికాధారసత్తమీ తతో వణ్ణకాలవ్యవధానే కారియం న హోతి-త్వమసి, కతమా చానన్ద అనిచ్చసఞ్ఞా'తి-అఞ్ఞత్థాపి సంహతాయమోపసిలేసకాధా రేయేవ సత్తమీ-విధీతి వత్తమానే.

సత్తమియం పుబ్బస్స.

సత్తమీనిద్దేసే పుబ్బస్సేవ విధితి పుబ్బసరలోపో-పురిసుత్తమో,పఞ్ఞిన్ద్రియం, సతారక్ఖో, భోగిన్దో, చక్ఖాయతనం. అభిభాయతనం, ధనమ్మత్థి, కుతేత్థ. పుబ్బస్స కారియవిధానా సత్తమీనిద్దిట్ఠస్స పరతావ గమ్యతేతి పరేతుపరివచనమ్పి ఘటతే-సో అహం, చత్తారో ఇమే, యతో ఉదకం, పాతో ఏవం'తీధ-"సరో లోపో సరే"తి వత్తతే.

పరో క్వచి.

సరమ్హా పరో సరో క్వచి లోపనీయో హోతి-సోహం, చత్తారోమే, యతోదకం. పాతోచ-క్వచితికిం?-పఞ్చిన్ద్రియం-అస్సాధికారో సబ్బసన్ధిసు-తస్స ఇదం, తస్స ఇదం, వాత ఈరితం, వాత ఈరితం, సీత ఉదకం, సీత ఉదకం, వామ ఊరు,వామ ఊరు, ఇతిధ-పుబ్బసర లోపే-సరే పేతి చ వత్తతే.

యువణణానమ్హో లుత్తా.

లుత్తా సరాపరేసం ఇవణ్ణవణ్ణానం ఞో హోన్తి వాయథాక్కమం.

వణ్ణపరేన సవణ్ణోపి.

వణ్ణసద్దో పరో యస్మా తేన సవణ్ణోపి గయ్హతి సయం చేతి ఈ ఊ నమ్పి ఏ ఓ-తస్సేదం, తస్సిదం-వాతేరితం. వాతిరితం-సీతోదకం, "బ్యఞ్జనే దీగరస్సా"తి దీఘే-సీతుదకం-వామోరు,వామూరు-లుత్తేతికిం-దస ఇమే.

అతిప్పసఙ్గబాధకస్స క్వచిసద్దస్సానువత్తనతో న వికప్పవిధీ నియతా-తేన ఉపేతో'తి ఏవమాదీసు వికకేప్పా నారకితాదిసు విధి చ న హోతి-చి అకాసి, చి అకాసి. సు ఆగతం, సు ఆగతం'తిధయువణ్ణానం పే'తి చ వత్తతే.

యవా సరే.

సరే పరే ఇవ ణ్ణువణ్ణానం యకారవకారా హోన్తి వా యథాక్కమం-అకారస్స దీఘే-వ్యాకాసి, "వనతరగావా గామా"తి యాగమే-వియాకాసి-స్వాగతం. సాగతం-క్వచిత్వేవ-యానీధ.

తే అజ్జ, తే అజ్జ, నో అయం, నో అయం, ఇతీధ-"యవాసరే" 'పే'తి చ వత్తతే.

ఞోనం

ఞోనం యకారవకారా హోన్తి వా సరే పరే యథాక్కమం.

త్యజ్జ, తేజ్జ-"బ్యఞ్జనే దీఘరస్సా"తిదీఘే-స్వాయం, నోయం.

క్వచీత్వేవ-ధనమ్మత్థి-గో ఏళకమితిధ-సరే'తి వత్తతే.

గోస్సావఙ.

సరే పరే గోస్స అవఙ ఆదేసో హోతి-సచ"ఙనుబన్ధానేక వణ్ణాసబ్బస్సా"తి సబ్బస్సప్పసఙ్గే-అన్తస్సే'తి వత్తమానే.

ఙను బన్ధో.

ఙకారోనుబన్ధో యస్స సో నేకవణ్ణోపి అన్తస్స హోతితి ఔకారస్సేవ హోతి,-"సఙ్కేతోనవయవోను బన్ధో"తివచనా ఙకారస్సాప్పయోగో-పయోజనం"ఙనుబన్ధో"తి సఙ్కేతో-గవేళకం.

ఇతి ఏవ, ఇతి ఏవా “తీధ-

వితిస్సేవే వా

ఏవసద్దే పరే ఇతిస్స వో హోతి వా-సచ.

ఛట్ఠియన్తస్స.

ఛట్ఠిసద్దిట్ఠస్స యం కారియం తదన్తస్స విఞ్ఞేయ్యన్తి ఇకారస్సాదేసో హోతి = ఠానీనమామద్దియదిస్సతి ఉచ్చారియతి’తి ఆదేసో-ఇత్వేవ, అఞ్ఞత్ర యాదేసే-“తవగ్గవరణనం యే చవగ్గబయఞా”తి తకారస్స వో-“వగ్గలయేహి తే”తి యస్స చ చకారో, ఇచ్చేవ-దు అగ్గికం, చి ఇత్వా, అజ్జ అగ్గే, పాతు అహోసుం, పా ఏవ, ఇధ ఇజ్ఝతి, పరి అన్తం, అత్త అత్థమితిధ-“మయదాసరే”తి వత్తతే.

వతతరగా చాగమా.

ఏతే మయదా వాగమా హోన్తి వా సరే క్వచి,-ఆగమినో అనియమేపి సరోయేవాగమీ హోతి వనాదినన్తు ఞాపకా-అఞ్ఞథాహి పదాదీనం యుక్త్యేధాన మనత్థకం-దువగ్గికం, చినిత్వా, అజ్జతగ్గే, పాతురహేసుం, -“బ్యఞ్జనేదీఘరస్సా”తి రస్సే-పగేవ, ఇధమిజ్ఝతి, పరియన్తం, అత్తదత్థం-వాత్వేవ-అత్తత్థం.

ఛ అభిఞ్ఞా, ఛ అభిఞ్ఞా,’తీధ-వా సరే ఆగమో’తి చ వత్తతే.

ఛా ళో.

ఛ సద్దా పరస్స సరస్స ళకారో ఆగమో హోతి వా-ఛళభిఞ్ఞా, ఛఅభిఞ్ఞా.

సరసన్ధి.

కఞ్ఞా ఇవ-కఞ్ఞా ఇవా తీధ-పుబ్బపరసరానం లోపే సమ్పత్తే-సరో పరోతి చ వత్తతే.

నద్వేవా.

పుబ్బపరసరా ద్వేపి వా క్వచి న లుప్పన్తే-కఞ్ఞాఇవ, కఞ్ఞేవ, కఞ్ఞావ.

సరసన్ధి నిసేధో.

తత్ర అభిరతి, ఖన్తి పరమం, సమ్మా అక్ఖాతో’తీధ-

బ్యఞ్జనే దీఘరస్సా.

రస్సదీఘానం క్వచి దీఘరస్సా హోన్తి బ్యఞ్జనే-తత్రాభిరతి, ఖన్తీపరమం,' సమ్మదక్ఖాతో' తిదాగమే రస్సో-క్వచీత్వేచ-త్యజ్జ-కథం యానివ అన్తలిక్ఖే'తి -దీఘరస్సాతి యోగవిభాగా.

చి గహో, తతియ ఝూనం. వి ఖోపో, ఇతిధ-బ్యఞ్జనే'తి వత్తతే.

సరమ్హా ద్వే.

సరమ్హా పరస్స బ్యఞ్జనస్స క్వచి ద్వేరూపాని హోన్తి-విగ్గహో.

చతుత్థ దుతియేస్వేసం తతియ పఠమా.

చతుత్థదుతియేసు పరేస్వేసం చతుత్థదుతియానం తబ్బగ్గే తతియ పఠమా హోన్తి పచ్చాసత్యాతి పుబ్బరుఝకారఖకారానం జకారకకరా-తతియజ్ఝానం, విక్ఖేపో-సరమ్హా'తికిం?-తం వనం. అకరమ్భసేతే, అకరమ్భసేతే, ఏసో అత్థో, ఏసో అత్థో, ఇతిధ-చే'తివత్తతే.

ఏ ఓ న మ వణ్ణే.

ఏ ఓ నం వణ్ణే క్వచి అ హోతి వా-అకరమ్భసనే, అకరమ్హ సేతే-ఏసఅత్థో, ఏసోఅత్థో-వణ్ణేతికిం?-నో.

సరబ్యఞ్జనసన్ధి.

అత యన్తం. తథ యం. మద యం, బుధి యతి, ధన యం. సేవ యో, పయేసనా, పోక్ఖరణ యో, ఇతిధ-

తవగ్గవరణనంయే చవగ్గఖయఞా.

తవగ్గవరణనం చవగ్గబయఞా హోన్తి యథాక్కమం యకారే, "వగ్గలసేహి తే"తి వగ్గా పరస్స యస్స పుబ్బరూపం-అచ్చన్తం. తచ్చం, మజ్జం, బుజ్ఝతి, ధఞ్ఞం, సేబ్బో, పయ్యేసనా, పోక్ఖరఞ్ఞో-క్వచీత్వేచ, మత్యా-యేతి వత్తతే వక్ఖమానేసు తీసు. సక యతే, రుచ యతే, పట్యతే, లుప్యతే, సల్యతే, దిస్యతే'తీధ.

వగ్గలసేహి తే

వగ్గలసేహి పరస్స యకారస్స క్వచి తే వగ్గలసా హోన్తి.

సక్కతే, రుచ్చతే,పట్టతే, లుప్పతే, సల్లతే, దిస్సతే. క్వచిత్వేవ-క్యాహం-ముహ = యతీ'తీధ-

హస్స విపల్లాసో

హస్స విపల్లాసో హోతి యకారో-ముయ్హతి,

బహుఆబాధో, బహు ఆబాధో'తీధ-ఉస్సవకారే "హస్స విపల్లాసో"తి వత్తతే.

వేవా.

హస్స విపల్లాసో హోతివా వకారే-బవ్హాబాధో, బహ్వాబాధో.

బ్యఞ్జన సన్ధి.

అక్ఖిరుజతి. అక్ఖిరుజతీ'తీధ-వేతి వత్తతే యావ"మయదాసరే"తి.

నిగ్గహితం.

నిగ్గహీతమాగమో హోతివా క్వచి = ఠానీనమాలిఙ్గియ గచ్ఛతి పవత్తతీ'తి ఆగమో-అక్ఖిం రుజతి,అక్ఖి రుజతి-"యావద్విధా"తి ఆదో నిచ్చం వవత్థిత విభాసత్తా వాధికారస్స-వాసద్దో హి అత్థవయే వత్తతే కత్థచి వికప్పే కత్థచి యథావవత్థితరూప పరిగ్గహేతి-యదా పచ్ఛిమే తదా నచ్చమనిచ్చమసన్తఞ్చ విధిం దీపేతి-ఏత్థ పన క్వ చిసద్దస్సాను వత్తనతో తేసేవాసన్తవిధి సిద్ధో'తి వాసద్దే నితరద్వయం-సం రమ్భో, సంరమ్భో, పుం లిఙ్గం,పుం లిఙ్గమితీధ-నిగ్గహీతాధికారో ఆ "మయదా సరేతి".

లోపో.

నిగ్గహీతస్స లోపో హోతి వా క్వచి-దీఘదిత్తాని, సారమ్భో, సారమ్భో-పుల్లిఙ్గం, పుంలిఙ్గం-పటిసల్లాణే పాతుకామో'తిఆదిసు నిచ్చం-పుప్ఫం అస్సా, పుప్ఫం అస్సా, కిం ఇతి, కిం ఇతీ'తీధ-

పరసరస్స.

నిగ్గహీతమ్హా పరస్స సరస్స లోపో హోతి వా క్వచి.

సంయోగాది లోపో.

అనన్తరా బ్యఞ్జనా సంయోగో-అత్ర యో ఆదభుతావయవో తస్స వా క్వచి లోపో హోతీ'తి సస్సాదిస్స లోపో-పుప్ఫంసా, "మయదా సరే"తి నిగ్గహీతస్స మకారో-పుప్ఫమస్సా, "వగ్గే వగ్గ'న్తో"తి నో నగ్గహీతస్స-కిన్తి, కిమితి.

తం ఖ ణం, తం ఖణం, ధమ్మం చరే, ధమ్మం చరే, తం డహతి, తం డహతి, తం దానం, తం దానం, తం ఫలం, తం ఏలమితీధ-

వగ్గే వగ్గన్తో.

నగ్గహీతస్స ఖో వగ్గే వగ్గన్తో వా హోతి పచ్చాసత్యా-తక్కణం,తంఖణం-ధమ్మఞ్చరే, ధమ్మంచరే-తణ్డహతి, తండహతి-తన్దానం, తందానం-తమ్ఫలం, తంఫలం-గన్త్వా సమ్మతోతి'ఆదిసు నిచ్చం-ఆనన్తరికం యమాహు, ఆనన్తరికం యమాహు, పచ్చత్తం ఏవ, పచ్చత్తం ఏవ, తఞ్హి. తఞ్హి, ఇతిధ-

యేవహిసుణ్ణో.

యఏవహిసద్దేసు నిగ్గహీతస్సఞో వా హోతి-“వగ్గలసేహి తే’తి యస్స ఇకారే-ఆనన్తరికఞ్ఞ మాహు. ఆనన్తరికం యమాహు, ఇస్స ద్విత్తే-పచ్చత్తఞ్ఞేవ, పచ్చత్తంఏవ-తఞ్ఞే, తంహీ-ఏవ సద్దసహచరియాయేతి యసద్దస్సేవ గహణం-సంయతో, సంయతో’తీధ

యే సంస్స

సంసద్దస్స యం నిగ్గహీతం తస్స వా ఞో హోతి యకారే-

సఞ్ఞతో, సంయతో-ఇధయకారమత్తోవ గయ్హతే పునబ్బచనా.

తం ఏవ, తం ఏవ, తం ఇదం, తం ఇదం, తం ఇమినా, తం ఇమినాతీధ-

మయదాసరే.

నిగ్గహీతస్స మయదా హోన్తి వా సరే క్వచి-తమేవ, తంఏవ-తయిదం’ తంఇదం-తదమినా, తం ఇమినా ఏత్థ-“తదమినాదీనీ”తినిపాతనా ఇకారస్స అకారో-లక్ఖణన్తరేనావిహితాదేసలోపాగమవిపల్లాసా సబ్బత్థ ఇమినావ దట్ఠబ్బా-తేన నిజకో. నియకో,’తిఆది సిద్ధం-బుద్ధమ సరణమిచ్చాదిసు యోగవిభాగా.

నిగ్గహిత సన్ధి.

అథ నామాని వుచ్చన్తే.

తాని వివిధాని సలిగాలిగవసేన-తత్థ సలిగేయు తావ అకారన్తతో పుల్లిఙ్గా బుద్ధసద్దా సత్తవిభత్తియో పరా యోజీయన్తో-బుద్ధ ఇతి రితే.

ద్వే ద్వే కానేకేసు నామస్మా సియో అంయో నాహి యనం స్మాసనం స్మింసు

ఏతేసం ద్వేద్వే హోన్తి ఏకానేకత్థేసు వత్తమానతో నామ స్మాతి యథాక్కమం ఏకమ్హి చత్తబ్బో ఏకవచనానం బహుమ్హి వత్తబ్బే బహువచనానం చాతియమేనప్పయగ్గే-నామస్మా’తిఅధికారో.

పఠమాత్థమత్తే

సకత్థదబ్బలిఙ్గాని సఙ్ఖ్యాకమ్మాదిపఞ్చకం

నామత్థో తస్స సామఞ్ఞమత్తమత్తం పవుచ్చతే.

నామస్సాభిధేయ్య మత్తే పఠమావిభత్తి హోతి’తి వత్తిచ్చావసా పఠమాయేకవచనబహువచనాని.

సియోఇతి పఠమా, సిస్సికారస్సానుబన్ధత్తప్పయోగో-పయోజనం"కి మం సీసూ"తి సజ్కేతో-తథా అం వచనస్సకారస్స-సి-అతో'తి వత్తతే-తస్స నామవిసేసనత్తా "విధిబ్బిసేసనన్తస్సా"తి తదన్తతో విధి.

సిస్సో.

అకారన్తతో నామస్మా పరస్స సిస్స ఓహోతి-పుబ్బసరలోపో బుద్ధో తిట్ఠతి-యో.

అతో యోనం టాటే.

అకారన్తతో నామస్మా పరేసం పఠమాదుతియాయోనం టాటే హోన్తి యథాక్కమం-టకారానుబన్ధత్తా"టనుబన్ధానేకవణ్ణా సబ్బస్సా"తి సబ్బాదేసో-బుద్ధా తిట్ఠన్తి. 'పఠమాత్థమత్తే"తివత్తతే.

ఆమన్తణే.

> సద్దేనాభిముఖీ కారో విజ్జమానస్స వత్థునో
> ఆమన్తణం విధాతబ్బే నత్థి రాజా భవేతి తం;

ఆమన్తణధికే అత్థమత్తే పఠమా విభత్తి హోతీ'తి ఏకస్మిం ఏకవచనం సి.

గోస్యాలపణే.

ఆలపణే సి గసఞ్ఞో హోతి-లోపో'తి వత్తతే

గసీనం.

నామస్మాగసీనంలోపోహోతి-భోబుద్ధమంపాలయ-గే'తివత్తతే.

అయునం వా దీఘో.

ఏఉ ఇచ్చేసం వా దీఘో హోతి గేపరే తిలిఙ్గే'తిదీఘో-బుద్ధా, కేచి దీఘం దూరాలపణే యేవిచ్ఛన్తి సమీపాలపణేపి దస్సతో తం న గహేతబ్బం-యోమ్హి,-బుద్ధా మం పాలేథ.

కమ్మే దుతియా

> కత్తుక్రియాభిసమ్బన్ధం కారకం కమ్మముచ్చతే;
> నిబ్బత్తి వికతిప్పత్తి భేదా తం తివిధం భవే.

అస్మిం దుతియా విభత్తిహోతి-అంయో ఇతి దుతియా-అం-బుద్ధంపణమామి, యోస్సటే-బుద్ధే.

కత్తుకరణేసు తతియా.

క్రియం యో కురుతే ముఖ్యో స కత్తా యోజితో న వా కరణం తం విసేసేన యం క్రియాసిద్ధిహేతుకం.

తేసు కారకేసు తతియా విభత్తి హోతి-నాభి ఇతి తతియా-నా-నాస్సా'తి వత్తతే.

అతేన

అకారన్తతో నామస్మా పరస్స నావచనస్స ఏనాదేసో హోతి-బుద్ధేన దేసితో ధమ్మో-హి-

సుహిస్వేసస.

అకారన్తస్స సుహిస్వేహోతి-బుద్ధేహి-వే'తి వత్తతే.

స్మాహిస్మిన్నం మ్హాభిమ్హి.

నామస్మా పరేసం స్మాహిస్మిన్నం మ్హాభిమ్హి వా హోన్తి యథాక్కమం-హిస్స భియాదేసో-బుద్ధేభి, కరణే-బుద్ధేన లోకో సుచరతి, బుద్ధేహి, బుద్ధేహి, వా.

చతుత్థీ సమ్పదానే.

> అనుమన్తనిరాకత్తుజ్ఝేసకానం వసా తథా;
> దదాతి కమ్మనా యుత్తం సమ్పదానముదిరితం.

తస్మిం సమ్పదానకారకే చతుత్థి సియా-సనం ఇతి చతుత్థీ-స.

సుఞ్సస్స.

నామస్మా పరస్స సస్స సుఞ్హోతి-సచ-ఛట్ఠియా'తివత్తమానే

ఞకానుబన్ధాద్యన్తా.

ఛట్ఠీనిద్దిటాఠస్స ఞానుబన్ధకానుబన్ధాద్యన్తా హోన్తీ'తిఆదిభుతో హోతి-ఉకారో ఉచ్చారణత్థో-ఞాకారో ఏత్థేవ సఙ్కేతత్థో-బుద్ధస్స పుప్ఫం దేహి.-అతో వా బహులమితిచ వత్తతే.

సస్సాయ చతుత్థియా

అకారన్తతో పరస్స సస్స చతుత్థియా ఆయో హోతి వా బహులం-బుద్ధాయ, యేభుయ్యేన తాదత్థే యేవాయమాయో దిస్సతీ'తి ఇతోపరం నోదాహరీయతే-నం-దీఘో'తివత్తతే.

సునంహిసు

ఏసు నామస్స దీఘో హోతి-బుద్ధానం.

పఞ్చమ్యవధిస్మా.

సీమాభుతో పదత్థానం యో చలో నిచ్చలో’థ వా;
అచ్చుతో పుబ్బకా రూపా నమాహురవధిమ్బుధా.

ఏతస్మా కారకా పఞ్చమీవిభత్తి హోతి-స్మా హీ ఇతి పఞ్చమీ-స్మా-అతో యోనం టాటే వేతి ద్వ వత్త తే.

స్మాస్మిన్తం.

అకారన్తతో నామస్మా పరేసం స్మాస్మిన్నం టాటే వా హోన్తి యథాక్కమం.

బుద్ధా పహ్ నిచ్ఛరతి. బుద్ధమ్హా, బుద్ధస్మావా-హి-బుద్ధేహి, బుద్ధేభి.

ఛట్ఠి సమ్బన్ధే

క్రియాకారకసఞ్జాతో అస్సేదమ్భావహేతుకో;
సమ్బన్ధో’తి పవుత్తో సో సమ్బన్ధిద్వయనిస్సితో.

సమ్బన్ధిత్తావిసేసేపి ఛట్ఠీ హేదకతో సియా;
తతో హి జాతా సమ్బన్ధం వదేయ్య న పనఞ్ఞతో.

సమ్బన్ధే ఛట్ఠి విభత్తి హోతి-స నం ఇతి ఛట్ఠి-స-బుద్ధస్స విహారో-నం-బుద్ధానం.

సత్తమ్యాధారే.

కిరియా కత్తుకమ్మట్ఠా ఆధారీయతి యేన సో;
ఆధారో చతుధా వుత్తో వ్యాపకాదిప్పభేదతో.

ఆధారకారకే సత్తమీ విభత్తి హోతి-

స్మిం సు ఇతి సత్తమీ-స్మిం-బుద్ధే పసన్నో-బుద్ధమ్హి, బుద్ధస్మిం, వా-సు బుద్ధేసు.

బుద్ధో సబ్బత్థదాయీ భవతి హి భజతం బుద్ధ బుద్ధం న తం కిం దిన్నం బుద్ధేన లోకే సివపదమపి తే యన్తి బుద్ధేన యస్మా అస్మా బుద్ధస్స పీతిం పరహితవిధయందేతి బుద్ధానపేతో మఞ్ఞో బుద్ధస్స నిచ్చం ఘటయతి మతిమా కోను భత్తిం న బుద్ధే.

ఏవమఞ్ఞేయమ్పి ఘటపటాదీనమకారన్తానం పుల్లిఙ్గానం రూపనయో క్రియాభిసమ్బన్ధో చ-విసేసనమ్పన వక్ఖామ-ఇతో పరం ఛట్ఠియా చతుత్థీసమత్తా పఞ్చమీబహువచనస్స చ తతియాసమత్తా న తా దస్సియన్తే-గుమ్బసి-అతో సిస్సాతి చ వత్తతే.

క్వచే వా.

అకారన్తతో నామస్మా పరస్స సిస్స ఏ హోతి వా క్వచీ-గుమ్బే, గుమ్బో-సేసం బుద్ధసమం-ఏవం వత్తబ్బే, వత్తబ్బో ఇచ్చాది.

యోస్స టే'తి చ వత్తతే.

ఏకచ్చాదీహతో.

అకారన్తేహి ఏకచ్చాదీహి యోనం టే హోతి-ఏకచ్చే,(భో)ఏకచ్చే, ఏకచ్చే-ఏవం పఠమసద్దస్స-నాస్స సా వే'తి చ వత్తతే.

కోధాదీహి.

ఏహి నాస్స సా హోతి వా-కోధసా, కోధేన, అత్థసా, అత్థేనేచ్చాది-వేతి వత్తతే.

మనాదీహి స్మింసన్నాస్మానం సిసోఓసాసా.

మనాదీహి స్మిమాదినం సిసోమసాసా హోన్తి వా యథాక్కమం-మనో, మనం-మనసా, మనేన-మనసో, మనస్స-మనసా, మనా, మనమ్హా, మనస్మా-మనసి, మనే, మనమ్హి, మనస్మిం.

తమ తప తేజ ఉర సిరప్పభుతయో మనాదయో.

గచ్ఛన్తసి-సిస్స వే'తి చ వత్తతే-పరతో భియ్యో నాను వత్తయిస్సామ వుత్తియాయేవానువుత్తస్సగమ్యమానత్తా.

న్తస్సం.

సిమ్హి న్తప్పచ్చయస్స అం హోతి వా-"గసీన"న్తి సిలోపే-గచ్ఛం-అఞ్ఞత్ర-గచ్ఛన్తో.

న్తన్తునం న్తో యోమ్హి పఠమే.

పఠమే యోమ్హి న్తన్తునం సవిభత్తీనం న్తో ఇచ్చాదేసో వా హోతి-బహులాధికారా పుమేయేవ-గచ్ఛన్తో, గచ్ఛన్తా.

టటాఅం గే.

గే పరే న్తన్తునం సవిభత్తీనం టటాఅం ఇచ్చాదేసా హోన్తి బహులం-(భో)గచ్ఛ, గచ్ఛా, గచ్ఛం, గచ్ఛన్తో, గచ్ఛన్తా.

న్తస్స చ ట వంసే.

అంసేసు న్తప్పచ్చయస్స ట హోతి వా న్తుస్స చ-వవత్థితవిభాసాయాయం-గచ్ఛం, గచ్ఛన్తం.

తోతాతితా సస్మాస్మింనాసు.

సాదిసు న్తన్తునం సవిభత్తీనం తోతాతితా హోన్తి వా యథాక్కమం-గచ్ఛతా, గచ్ఛన్తేన-గచ్ఛతో, గచ్ఛస్స, గచ్ఛన్తస్స.

నం నమ్హి.

నమ్హి న్తన్తునం సవిభత్తీనం తం వా హోతి-గచ్ఛతం. గచ్ఛన్తానం-గచ్ఛతా, గచ్ఛన్తా, గచ్ఛన్తమ్హా,గచ్ఛన్తస్మా-గచ్ఛతి,గచ్ఛన్తే, గచ్ఛన్తమ్హి, గచ్ఛన్తస్మిం-ఏవం తపన్త జపన్తాదయో-భవన్తసి.

భుతో.

భుధాతుతో న్తస్స అం హోతి సిమ్హి నిచ్చమ్మునబ్బిధానా-భవం.

భవతో వా భోన్తో గయోనాసే.

భవన్తసద్దస్స భోన్తాదేసో వా హోతి గయోనాసే-భోన్తో, భోన్తా, భవన్తో, భవన్తా-ఏవమాలపనేపి-గే పన-(భో) భోన్త, భోన్తా, భవ, భవా, భవం-భవం, భవన్తం, భోన్తే, భవన్తే-భోతా, భోన్తేన, భవతా, భవన్తేన-భోతో, భోన్తస్స, భవతో, భవస్స, భవన్తస్స.

సతోసబ్భే.

సన్తసద్దస్స సబ్బవతి భకారే-సబ్భి.

మహన్తారహన్తానం వా టా

సిమ్హి మహన్తారహన్తానం నతస్స టా వా హోతి-మహా, మహం, మహన్తో-అరహా, అరహం, అరహన్తో-భవన్తాదీనం సేసం గచ్ఛన్తసమం-అస్మసి.

రాజాదియువాదిత్వా.

రాజాదిహి యువాదీహి చ పరస్స సిస్స ఆ హోతి-అస్మా.

యోనమానో.

రాజాదీహి యువాదీహి చ యోనమానో వా హోతి-అస్మానో, అస్మా-(భో)అస్మ, అస్మా, అస్మానో, అస్మా.

వామ్హా నజ.

రాజాదినం యువాదనం చానఙ్హోతి వామ్హి-అస్మానం, అస్మిం, అస్మానో, అస్మే.

నాస్సేనో

కమ్మాదితో నావచనస్స ఏనో వా హోతి-అస్మేన, అస్మనా.

కమ్మాదితో.

కమ్మాదితో స్మినో ని హోతి వా-అస్మని, అస్మే, అస్మమ్హి, అస్మస్మిం-సేసం బుద్ధసద్దసమం-ముద్ధ గాణ్డీవధత్వ అనిమ లఘిమాదయో అస్మాసమా-ఏవం రాజా కాలద్ధానవాచీ అద్ధాచ పఠమాదుతియాసు అత్తాతు మానో తతియాసత్తమ్యేకవచనేసుచ.

రాజస్సి నామ్హి.

రాజస్సి వా హోతి నామ్హి-రాజినా-అఞ్ఞత్ర-

నాస్మాసురఞ్ఞా.

నాస్మాసు రాజస్స సవిభత్తిస్స రఞ్ఞా హోతి-రఞ్ఞా.

సునం హిసూ.

రాజస్స ఊ హోతి వా సునంహిసు-రాజూభి, రాజేహి, రాజూభి, రాజేభి.

రఞ్ఞో రఞ్ఞస్స రాజినో సే.

సే రాజస్స సవిభత్తిస్స ఏతే ఆదేసా హోన్తి-రఞ్ఞో రఞ్ఞస్స, రాజినో, రాజూనం.

రాజస్స రఞ్ఞం.

నమ్హి రాజసద్దస్స సవిభత్తిస్స రఞ్ఞం హోతి వా-రఞ్ఞం, రాజూనం-రఞ్ఞా.

స్మిమ్హి రఞ్ఞేరాజిని.

స్మిమ్హి రాజస్స సవిభత్తిస్స రఞ్ఞేరాజినీ హోన్తి-రఞ్ఞే, రాజిని, రాజుసు, రాజేసు “సమాసే వా”తి రాజస్స నాసస్మాస్మింసు యం వుత్తం తం వా హోతి-యథా-కాసిరఞ్ఞా, కాసిరాజేన = కాసిరఞ్ఞో, కాసిరఞ్ఞస్స, కాసిరాజినో, కాసిరాజస్స-కాసిరఞ్ఞా, కాసిరాజా, కాసిరాజమ్హా, కాసిరాజస్మా-కాసిరఞ్ఞే, కాసిరాజిని, కాసిరాజే, కాసిరాజమ్హి, కాసిరాజస్మిం-అద్ధతో నామ్హి.

పుమకమ్మథామద్ధానం వా సస్మాసుచ పుమాదినముహోతి వా ససమాసునామ్హి చేతి ఉత్తే-అద్ధునా-అఞ్ఞత్ర కమ్మాదిత్తా వా ఏనే-అద్ధేన-అద్ధనా-సే ఉకారే చ.

ఇయువణ్ణాఝలా నామస్సనేక.

నామస్సస్తే వత్తమానా ఇవణ్ణువణ్ణాఝలసఞ్ఞా హోన్తి యథాక్కమం.

ఝలా సస్స నో.

ఝలతో సస్స నో వా హోతి-అద్ధునో, అద్ధుస్స, అద్ధస్స.

నా స్మాస్స

ఝలతో స్మాస్స నా హోతి వా-అద్ధునా, అద్ధుమ్హా, అద్దుస్మా, అద్ధా, అద్ధమ్హా, అద్ధస్మా-అద్ధని, అద్ధే, అద్ధమ్హి, అద్ధస్మిం-అత్తసద్దనోహమ్హి

సుహీసు నక.

అత్తఆతుమానం సుహీసు వా నక హోతి-కకారో అన్తావయవత్థో. అత్తనేహి, అత్తనేభి, అత్తేహి, అత్తేహి.

నోతతాతుమా.

అత్తఆతుమేహి సస్స నో హోతి వా-అత్తనో, అత్తస్స.

స్మాస్స నా బ్ర మా చ.

బ్రహ్మ అత్తఆతుమేహి చ పరస్స స్మాస్స నా హోతి-అత్తనా-అత్తనేసు, అత్తేసు-ఆతుమా అత్తావ-బ్రహ్మ గే.

ఘుబ్రహ్మాదితే

ఘుసఞ్ఞతో బ్రహ్మ కత్తు ఇసి సఖాదీహి చ గస్సే వా హోతి-బ్రహ్మే, బ్రహ్మ, బ్రహ్మ.

నామ్హి.

బ్రహ్మస్సు హోతి నామ్హి-బ్రహ్మునా.

బ్రహ్మసను వా.

బ్రహ్మస్సు వా హోతి సనంసు-బ్రహ్మునో, బ్రహముస్స, బ్రహ్మస్స, బ్రహ్మానం,బ్రహ్మనం-బ్రహమునా-"అమ్బాదీహీ"తి స్మినో నిహోతి వా-బ్రహ్మని. బ్రహ్మే, బ్రహ్మమ్హి, బ్రహ్మస్మిం-సేసం అస్మసమం.

సఖా-రాజాదిత్తా సిస్స ఆ.

ఆయోనో చ సఖా.

సఖతో యోనమాయో నో హోన్తి వా ఆనో చ-సఖాయో, సఖానో.

నోనాసేస్మి.

సఖస్స ఇ హోతి నోనాసేసు-సఖినో-అఞ్ఞత్ర-

యోస్వంహిసు చారజ.

సఖస్స వా ఆరజ హోతి యోస్వంహిసు స్మానంసు చ.

ఆరజ్ఙ్స్మా

ఆరజాదేసతో పరేసం యోనం టో హోతి-సఖారో-ఆరద్ధాదో.

సభావే-సఖా-ఏవమాలపనే-గేతు-సఖో, సఖ, సఖా-అమ్హి-సఖానం, సఖారం, సఖం, సఖాయో, సఖా నో, సఖినో.

టోటే వా.

ఆరజాదేసమ్హా యోనం టోటే వా హోన్తి యథాక్కమన్తి టే-పక్ఖే-“ఆరజిస్మా” తిటో-సఖారే, సఖారో, సఖే-సఖీనా, సఖారేహి, సఖేహి, సఖారేహి, సఖేహి-సఖినో, సఖిస్స, సఖారానం.

సమానంసు వా.

సఖస్స వా ఇ హోతి స్మానంసు-సఖీనం, సఖానం.

టా నాస్మానం.

ఆరజాదేసమ్హా నాస్మానం టా హోతి-సఖారా-బహులాధికారా సఖారస్మా-సఖీనా, సఖీమ్హా,సఖిస్మా, సఖా, సఖమ్హా, సఖస్మా.

టే స్మినో.

సఖతో స్మినో టే హోతి నిచ్చం-సఖే, సఖారేసు, సఖేసు-“ధమ్మోవాఞ్ఞత్థే”తి రాజాదీయు పాఠా దళ్హధమ్మాదయో వా అస్మసమా.

యోనం నోనే వా.

యువాదిహి యోనం నోనే వా హోన్తి యథాక్కమం.

నోనానేస్మా.

ఏసు యువాదినమా హోతి-యువానో, యువా-యువానం, యువం, యువానే, యుపే-యువానా.

యువాదినం సుహిస్వానజి.

సుహిసు యువాదినమానజిహోతి-యువానేహి, యువానేభి.

యువా సస్సినో.

యువా సస్స వా ఇనో హోతి-యువనో, యువస్స.

సమాసమిన్నం నానే.

యువాదిహి స్మాస్మిన్నం నానే హోన్తి యథాక్కమం-యువానం-యువానే,యువానేసు-రూపసిద్ధియం పనస్స అఞ్ఞథా రూపనయో దస్సితో నేసో గహేతబ్బో-అమూలత్తా-నహి తత్థాగమాదిమూలమత్థి-ఏవమిదీ సమఞ్ఞమ్పి-మఘువపుమవత్తహసద్దా యువసద్దసమా-అయన్తు విసేసో.

గస్సం.

పుమసద్దతో గస్స అం వా హోతి-పుమం, పుమ, పుమా.

నామ్హి.

నామ్హి పుమస్స వా ఆ హోతి-పుమానా-అఞ్ఞత్ర-వా ఉత్తే = పుమునా, పుమేన-పుమునో, పుముస్స, పుమస్స-పుమునా, పుమానా-"పుమా"తి స్మినో నే వా హోతి-పుమానే, పుమే, పుమమ్హి, పుమస్మిం.

సుమ్హా చ.

పుమస్స సుమ్హి యం వుత్తం తం ఆ చ వా హోతీతి ఆనజి ఆ చ హోతి-పుమానేసు పుమాసు పుమేసు.

వత్తహా సనన్నం నోనానం.

వత్తహా సనన్నం నోనానం హోన్తి యథాక్కమం-వత్తహానో వత్తహానానం.

అకారన్తం.

సాసి

ఏకవచనయోస్వఘోనం.

ఏకవచనే యోసు చ ఘుఒకారన్తవజ్జితానం నామానం రస్సో హోతి తిలిఙ్గే'తి రస్సే సమ్పత్తే-"సిస్మిన్నానపుంసకస్సా"తి అనపుంసకస్స సిమ్హి తున హోతి-సా-యువాదిత్తా సిస్స ఆ-సానో, నోత్తాభావపక్ఖే-"యోనమానో"తి వాధికారస్స వవత్థిత విభా సత్తానిచ్చమానో-సానో-తథా నోత్తాభావ పక్ఖే.

సాస్సంసే చానఙి.

సాసద్దస్స ఆనఙి హోతి అంసే గే చ-(భో)సాన, సానా, సానో, సానం, సానే, సానో-సేసం యువసద్దసమం-సేతు-సానస్స-సువాయువావ-"ఏకవచనయోస్వఘోనం"తిర- స్సత్తంవ విసేసో-గేతు.

గే వా.

అఘోనం గే వా రస్సో హోతి తిలిఙ్గే-(హో)సువ, సువా.

ఆకారన్తం.

ముని.

యోసుఝిస్స పుమే.

ఝుసఞ్ఞస్స ఇస్స యోసు వా ట హోతి పుల్లిఙ్గే-మునయో-అతో'తి సామఞ్ఞనిద్దేసా అతో యోనం టాటే సమ్పత్తాపి అవిధాన సామత్థియా న హోన్తి-అఞ్ఞత్ర-

లోపో.

ఝిలతో యోనం లోపో హోతీ'తి యో లోపే.

యోలోపనిసు దీఘో.

యోనం లోపో నిసు చ దీఘో హోతి-మునీ-(భో)మునీ, మునయో, మునీ-మునిం మునయో మునీ = మునినా మునీహి మునీభి-యోలోప నీసు వీ మన్తువన్తునమిచ్చాది ఞాపకా ఇకారా కారానం "సునంహిసూతి"దీఘు స్సానిచ్చత్తా మునిహచ్చాదీపి హోతి-మునినో, మునిస్స మునీనం, మునినా మునిమ్హామునిస్మా, మునిమ్హి మునిస్మిం మునీసు-ఏవం కవికపిగిరి ఆదయో-అగ్గిఇసీనం అయం వసేసో.

సస్సాగ్గి తో ని.

అగ్గిస్మా సిస్స ని హోతి వా-అగ్గిని. అగ్గి, అగ్గయో, అగ్గీ.

టే సిస్సిసిస్మా.

ఇసిస్మా సిస్స టే వా హోతి-ఇసే, ఇసి-బ్రహ్మదిత్తా గస్సే వా-(భో)ఇసే ఇసి ఇసీ.

దుతియస్స యోస్స.

ఇసస్మా పరస్స దుతియా యోస్స టే వా హోతి-ఇసే, ఇసయో, ఇసి, సేసంమునిసద్దసమం-ఆదిసద్దనో స్మిమ్హి-రత్యాదిహి టో స్మినో.

రత్యాదీహి స్మినో టో హోతి వా-ఆదో, ఆదిమ్హి, ఆదిస్మిం. సమాసే ఇకారన్తతో యోస్మింసు విసేసో.

ఇతోఞ్ఞత్థే పుమే.

అఞ్ఞపదత్థే వత్తమానా ఇకారన్తతో నామస్మా యోనం నో నే వా హోన్తి యథాక్కమం పుల్లిఙ్గే-అరియవుత్తినో, అరియవుత్తయో, అరియవుత్తి-ఏవమాలపనే-అరియవుత్తినే, అరియవుత్తయో అరియవుత్తీ.

నే స్మినో క్వచి.

అఞ్ఞపదత్థే వత్తమానా ఇకారన్తతో నామస్మా స్మినో నే హోతి వా క్వచి-అరియవుత్తినే, అరియవుత్తిమ్హి, అరియవుత్తిస్మిం, "క్వచీ"తి వుత్తత్తా యథాదస్సనం న సబ్బత్త నే ఆదేసో.

ఇకారన్తం.

దద్ధీ, సిలోపో, అనపుంసకత్తా న రస్సో.

యోనం నోనే పుమే.

ఝసఞ్ఞితో యోనం నోనేవాహోన్తి యథాక్కమం పుల్లిఙ్గే. దద్ధినో.

జన్తుహేత్వీఘపేహి వా.

జన్తుహేతుహి ఈకారన్తేహి ఘపసఞ్ఞేహి చ పరేసం యోనం వా లోపో హోతి-దద్ధీ, దద్ధియో-ఏవమాలపనే-గేతు-దద్ధి, దద్ధీ.

న ఝీకో.

ఝసఞ్ఞితో అంవచనస్స నం వా హోతి-దణ్డినం, దణ్డిం, దణ్డినే.

నో.

ఝితో యోనం నో వా హోతి పుల్లిఙ్గేహి దుతియా యోస్స నో దణ్డినో, దణ్డి, దణ్డినా, దణ్డీహి, దణ్డీభి-దణ్డినో, దణ్డిస్స, దణ్డినం-దణ్డినా, దణ్డిమ్హా, దణ్డిస్మా.

స్మినో ని.

ఝితో స్మింవచనస్స ని హోతి వా-దణ్డిని. దణ్డిమ్హి, దణ్డిస్మిం, దణ్డీసుఏవం సఖ్ఖి గణి గామణిప్పభుతయో.

ఈకారన్తం.

భిక్ఖు.

లా యోనం వో పుమే.

లతో యోనం వో హోతి వా పుల్లిఙ్గే.

వేవోసు లుస్స

లసఞ్ఞస్స ఉస్స వేవోసు ట హోతి-భిక్ఖవో-అఞ్ఞత్ర-యో లోపే దీఘో-భిక్ఖు (భో)భిక్ఖు.

పుమాలపనే వేవో.

లసఞ్ఞతో ఉతో యోస్సాలపనే వేవో హోన్తి వా పుల్లిఙ్గే-భిక్ఖవే, భిక్ఖవో, భిక్ఖు-భిక్ఖుం, భిక్ఖవో, భిక్ఖు-భిక్ఖునా, భిక్ఖుహి,భిక్ఖుభి-భిక్ఖునో, భిక్ఖుస్స, భిక్ఖూనం-భిక్ఖునా, భిక్ఖుమ్హా. భిక్ఖుస్మా-భిక్ఖుమ్హి. భిక్ఖుస్మిం, భిక్ఖూసు-ఏవం సేతు కేతు భాను ఆదయో-జన్తుహేతూనం యోస్వయమ్హేదో-జన్త్వాదినా వా యోస్స లోపే-జన్తు.

చన్త్వాదితో నో చ.

జన్త్వాదితో యోనం నో హోతి వో చ వా పుల్లిఙ్గే-జన్తునో, జన్తవో, జన్తుయో-ఏవం దుతియాయోమ్హి-(భో) జన్తు, జన్తు, జన్తునో జన్తవో-"పుమాలపనే వేవో"తివా వే వో చ జన్తవే, జన్తవో, జన్తుయో-హేతు, హేతవో, హేతు. హేతుయో-"యోమ్హివా క్వచీ"తీ యోసులసఞ్ఞస్స ఉస్స వా టా దేసో హేతయో, హేతుయో-(భో)హేతు, హేతు, హేతవే, హేతవో, హేతయో, హేతుయో-హేతుం, హేతు, హేతవో, హేతయో, హేతుయో బహుసద్దా నమ్హి.

బహుకతిన్నం

నమ్హీ బహునో కతిస్స చ నుక హోతి తిలిఙ్గే-బహున్నంసేసం భిక్ఖుసమం-బహు. బహవో, బహూ-(భో) బహు, బహు, బహవే, బహవో, బహు బహుం, బహవో, బహు-బహునా. బహుహి,బహూభి-బహునో, బహుస్స, బహున్నం-బహునా, బహుమ్హా. బహుస్మా-బహుమ్హి, బహుస్మిం, బహుసు-వత్తుసి.

లతుపితాదినమా సిమ్హి.

లతుప్పచ్చయన్తానం పితు మాతు భాతు ధీతు దుహితు జామాతు నత్తు హోతు పోతునఞ్చా హోతి సిమ్హి-వత్తా.

లతుపితాదినమసే.

లతుప్పచ్చయన్తానం పితాదినం చారజి హోతి సతోఙ్ఞత్ర-"ఆరజిస్మా"తి టో-వత్తారో.

గే అ చ.

లతుపితాదీనం అ హోతి గే ఆ చ-(భో) వత్త, వత్తా. వత్తారో, వత్తారం. వత్తారే, వత్తారో-నావచనస్స "టానాస్మాన"న్తి టా-వత్తారా.

సుహిస్వారజి

సుభిసు తుపితాదీనమారజి వా హోతి-వత్తారేహి, వత్తారేభి, వత్తూహి, వత్తూభి.

సలోపో.

లతుపితాదీహిసస్స లోపో వా హోతి-వత్తు, నవత్తునో, వత్తుస్స.

నమ్హి వా.

నమ్హి లతుపతాదినమారజి వా హోతి-వత్తారానంఅఙ్ఞత్ర.

అ

నమ్హి లతుపితాదీనమావా హోతి-వత్తానం. వత్తునం-స్మాస్స వా-వత్తారా.

టిస్మినో.

ఆరజాదేసమ్హాస్మినో టి హోతి.

రస్సార జి.

స్మిమ్హి ఆరో రస్సో హోతి-వత్తరి, వత్తారేసు, వత్తుసు-ఏవం భత్తు హోత్తు ఆదయో-సత్థుసద్దస్స పన నమ్హి బహులాధికారా వా ఆరజాదేసే-సత్థారా, సత్థునా-పితా.

పితాదినమనత్వాదినం

నత్వాదివజ్జితానం పితాదినమారో రస్సో హోతి సబ్బాసు విభత్తిసు-పితరో ఇచ్చాది చత్తుసమం-రస్సోవ విసేసో-నత్వాది నన్తు రస్సాభావా నత్తారో ఇచ్చాది గుణవన్తుసి.

న్తుస్స.

సిమ్హి న్తుస్స టా హోతి-గుణవా-న్తువ వన్త్వాది సమ్బన్ధియేవ గయ్హతే న్తువన్తుమన్త్వావన్తుతవన్తుసమ్బన్ధీ'తి వచనతో న జన్తుతనత్వాదినం-యో-న్తన్తునమాదినావాన్తో-గుణవన్తో అఞ్ఞత్ర.

య్యాదో న్తుస్స.

యవాదిసు న్తుస్స అ హోతి-అకారన్తత్తా టా-గుణవన్తా-న చే హ అవిధానసామత్థియా అప్తి అవిధానస్స చరితత్థతాయ గుణవన్తస్సాతి-(భో) గుణవ,గుణవా, గుణవం, గుణవన్తో, గుణవన్తా-గుణవం, గుణవన్తం, గుణవన్తే-గుణవతా, గుణవన్తేన, గుణవన్తేహి, గుణవన్తేభి-గుణవతో, గుణవస్స, గుణవన్తస్స, గుణవతం. గుణవన్తానం-గుణవతా, గుణవన్తా, గుణవన్తమ్హా, గుణవన్తస్మా-గుణవతి, గుణవన్తే, గుణవన్తమ్హి. గుణవన్తస్మిం, గుణవన్తేసు-ఏవం మఘవన్తు భగవన్తుప్పభుతయో.

హిమవతో వా ఓ.

హిమవతో సిమ్హి న్తుస్స ఓ వా హోతి-హిమవన్తో, హిమవా-సేసం గుణవావ.

ఉకారన్తం.

వేస్సభు. వేస్సభువో, వేస్సభు-(భో) వేస్సభు, వేస్సభువే, వేస్సభువో, వేస్సభు-సేసం భిక్ఖుసద్దసమం-ఏవం సయమ్భు పరాభిభు అభిభుఆదయో-గోత్రభు సహభు సద్దేహిపనయోనం"జన్త్వాదితో నో వే"తి నో వో వా-గోత్రభునో, గోత్రభువో, గోత్రభు-సభభునో, సహభువో. సహభు-సబ్బఞ్ఞుసద్దస్సయోస్వేవ విసేసో.

కుతో.

కుప్పచ్చయన్తతో యోనం నో వా హోతి పుల్లిఙ్గే-సబ్బఞ్ఞునో-అఞ్ఞత్ర లోపో చ-"లా యోనం వో పుమే"తి న వో "కుతో"తి జన్త్వాదీహి పుథక్కరణ-సబ్బఞ్ఞు-ఏవం విఞ్ఞువిదు వేదగు పారగు ఆదయో కుప్పచ్చయన్తా.

ఊకారన్తం.

గో.

గోస్సాగయిహినంసు గావగవా.

గసిహినంవజ్జితాసు విభత్తిసు గోసద్దస్స గావగవా హోన్తి.

అభగోహి టో

ఉభగోహి యోనం టో హోతి-గావో, గవో-(భో) గో, గావో, గవో.

గావుమ్హి.

అంవచనేగోస్స గావువాహోతి-గావుం, గావం, గవం, గావో, గవో.

నాస్సా.

గోతో నాస్స ఆ హోతి వా-గావా, గావేన, గవా, గవేన గోహి, గోభి.

గవం సేన

గోస్స సే వా గవం హోతి సహ సేన-గవం, గావస్స, గవస్స.

గున్న ఞ్చ నన్తా.

నంవచనేన సహ గోస్స గున్నం హోతి గవఞ్చ వా-గున్నం గమం, గోనం-గావా, గావమ్హా, గావస్మా, గవా, గవమ్హా, గవస్మా-గావే, గావమ్హి, గావస్మిం, గవే, గవమ్హి, గవస్మిం.

సుమ్హి వా.

గోస్స సుమ్హి గావగవా హోన్తి వా-గావేసు, గవేసు, గోసు.

ఓకారన్తం-పుల్లిఙ్గం.

కఞ్ఞా.

సా.

ఇత్థియం వత్తమానస్స నామస్సన్తే వత్తమానో ఆకారో ఘసఞ్ఞో హోతి-జన్త్వాదినా వాయోలోపో-కఞ్ఞా, కఞ్ఞాయో-“ఘబ్రహ్మాదితే”తి గస్సేవా-కఞ్ఞే, కఞ్ఞా-యోమ్హి-కఞ్ఞా, కఞ్ఞాయో.

ఘో స్సంసస్సాసస్సాయంతింసు

స్సమాదిసు ఘో రస్సో హోతి-కఞ్ఞం, కఞ్ఞా, కఞ్ఞాయో-

ఘపతేకస్మిం నదీనం యయా.

ఘపతో నదీనమేకస్మిం యయా హోన్తి యథాక్కమం-కఞ్ఞాయ, కఞ్ఞాహి, కఞ్ఞాభి-కఞ్ఞాయ, కఞ్ఞానం, -స్మిమ్హి-

యం.

ఘపతో స్మినో యం వా హోతి-కఞ్ఞాయం. కఞ్ఞాయ, కఞ్ఞాసు. ఏవం సద్ధా సుధా సుఖాఆదయో-“నామ్మాదీహీ”తి అమ్మా అన్నా అమ్బాహి గస్స ఏకారాభావే.

రస్సో వా.

అమ్మాదినం గే రస్సో వా హోతి-అమ్మ, అమ్మా ఇచ్చాది-సేసంకఞ్ఞావ-సహాపరిసాహి స్మినో"తి సభాపరిసాయా"తి తిం వా హోతి "ఘోసస్స" మిచ్చాదినా రస్సే-సహతిం-అఞ్ఞత్ర-సహాయం, సహాయ-పరిసతిం, పరిసాయం, పరిసాయ.

ఆకారన్తం.

మతి-యోమ్హి-

పిత్థియం.

ఇత్థియం వత్తమానస్స నామస్సన్తే వత్తమానా ఇవణ్ణువణ్ణా పసఞ్ఞా హోన్తి.

యేపస్సవణ్ణస్స.

పసఞ్ఞస్స ఇవణ్ణస్స లోపో వా హోతి యకారే-వచత్థితవి భాసాయం-మత్యో-అఞ్ఞత్ర-జన్త్వాదినా వా యోలోపే-మతీ, మతియో-(భో)మతి, మత్యో, మతి, మతియో-మతిం, మత్యో, మతీ, మతియో "ఘుప"ఇచ్చాదినా యాదేసే-మత్యా, మతియా, మతీహి, మతిహి-మత్యా, మతియా, మతీనం-స్మిమ్హి-మత్యం, మతియం, మత్యా, మతియా, మతీసు-ఏవం కిత్తి కన్తి తన్తిప్పభుతయో-రత్తియా స్మినో "రత్యాదీహివో స్మినో"రత్యాదీహివో స్మినో"తి టో వా-రత్తే-అఞ్ఞత్ర-రత్యం, రత్తియం, రత్యా, రత్తియా-సేసం మతియా సమం.

ఇకారన్తం.

దాసీ, దాస్యో, దాసీ, దాసియో-(భో)దాసి, దాసీ, దాస్యో, దాసీ, దాసియో.

యం పీతో.

పసఞ్ఞితో అంవచనస్స యం వా హోతి-దాస్యం, దాసియం, దాసిం, దాస్యో, దాసీ, దాసియో-దాస్యా, దాసియా, దాసీహి, దాసీభి-దాస్యా, దాసియా, దాసీనం-దాస్యం, దాసియం, దాస్యా, దాసియా, దాసీసు-ఏవమోసధీ పోక్ఖరణీ ఆదయో-నదిసద్దా యోసు-

నజ్జా యోస్వామ.

యోసు నదిసద్దస్స ఆమ వా హోతి-సచ.

మనుబన్ధో సరానమన్తా పరో.

మకారోనుబన్ధో యస్స నో సరానమన్తా సరా పరో హోతీ'తి ఈకారా పరో-"యవా సరే"తి యకారే దస్స చవగ్గో యస్స పుబ్బ రూపం-నజ్జాయో-అఞ్ఞత్ర-వా పలోపయోలోపేసు-నజ్జో, నదీ, నదియో ఇచ్చాది.

ఈకారన్తం.

యాగు, యాగు, యాగుయో-(భో)యాగు, యాగు, యాగుయో-యాగుం, యాగు, యాగుయో-యాగుయా, యాగుహి, యాగుభి-యాగుయా, యాగునం-యాగుయం, యాగుయా, యాగుసు-ఏవం ధేను సస్సు పియఙ్గప్పభుతయో-మాతు ధీతు దుహితు సద్దా పితుసద్దసమా-సలోపాభావపక్ఖే యాదేసే మాతుసద్దస్స పన "యే పస్సా"తి యోగవిభాగా వా పలోపో-మత్యా, మాతుయా.

ఉకారన్తం.

వధూ, వధూ, వధుయో-(భో)వధు, వధు, వధుయో-వధుం, వధూ, వధుయో-వధుయా, వధూహి, వధూభి-వధుయా, వధూనం-వధుయం, వధుయా, వధూసు-ఏవం జమ్బు వామోరూ సరభు ఆదయో.

ఊకారన్తం.

గో ఇచ్చాది పుమేన సమం.

ఇత్థిలిఙ్గం.

చిత్తసి.

అం నపుంసకే.

అకారన్తతో నామస్మా సిస్స అం హోతి నపుంసకలిఙ్గే-మిత్తం-యోమ్హి.

యోనన్తి.

అకారన్తతో నామస్మా యోనం నీ హోతి నపుంసకే'తి ని ఆదేసో.

నీనం వా.

అకారన్తతో నామస్మా నీనం టాటే వా హోన్తి యథాక్కమం-చిత్తా, అఞ్ఞత్ర-"యోలోపనీసు దీఘో"తిదీఘే-చిత్తాని-(భో) చిత్త, చిత్తా, చిత్తా, చిత్తాని-చిత్తం, చిత్తే, చిత్తాని-చిత్తేనేచ్చాది బుద్ధసద్దసమం-ఏవం పానదానప్పభుతయో-ఏకచ్చాదినం తు పఠమానిమ్హి విసేసో.

న నిస్స టా.

ఏకచ్చాదీహి పరస్స నిస్స టా న హోతి-ఏకచ్చాని, పఠమాని-పదాదీహి నాస్మింసు.

నాస్స సా.

పదాదిహి నాస్స సా హోతి వా-పదసా, పదేస-బిలసా, బిలేన.

పదాదిహి సి.

ఏహి స్మినో సి హోతి వా-పదసి, పదే, పదమ్హి, పదస్మిం-కమ్మ సద్దతో నాస్స“నాస్సేనో”తి ఏనో వా-కమ్మేన-అఞ్ఞత్ర పుమాదినా వా ఉత్తే-కమ్మునా, కమ్మనా-ఇమినావ సస్మాసు ఉత్తం-తస్స లసఞ్ఞాయం-సస్మానం యథాయోగం నోనా నిచ్చం-వవత్థితవిభాసాయం-కమ్మునో, కమ్మస్స-కమ్మునా, కమ్మా, కమ్మమ్హా, కమ్మస్మా-“కమ్మాదితో”తి స్మినో వా నిమ్హి-కమ్మని, కమ్మే, కమ్మమ్హి, కమ్మస్మిం-సేసం చిత్తసమం-చమ్మ వేస్మ భస్మాదయో కమ్మస్మా ఉత్తతోఞ్ఞత్ర-గచ్ఛన్తసి-“న్తస్సం”తి వా అమ్హిసిలోపో-గచ్ఛం-అఞ్ఞత్ర సిస్స అం-గచ్ఛన్తం, గచ్ఛన్తా గచ్ఛన్తాని-(భో)గచ్ఛ, గచ్ఛా, గచ్ఛం, గచ్ఛన్తా, గచ్ఛన్తాని-గచ్ఛం, గచ్ఛన్తం, గచ్ఛన్తే, గచ్ఛన్తాని-నాదిసు పుల్లిఙ్గస్మం-ఏవం యజన్త వజన్తాదయో.

అకారన్తం.

అట్ఠి

ఝలా వా.

ఝలతో యోనం ని హోతి వా నపుంసకలిఙ్గే-అట్ఠిని-యో లోపదిఘేసు-అట్ఠి-(భో)అట్ఠి, అట్ఠీని, అట్ఠీ-అట్ఠిం, అట్ఠిని, అట్ఠి = తతియాదిసు మునిసద్దసమం-ఏవమచ్ఛి అక్ఖి దధి సత్థి ఆదయో.

ఇకారన్తం.

దణ్డీ-“ఏకవచనే”చ్చాదినా రస్సో-సిలోపో-దణ్డీని, దద్ధీ-(భో)దణ్డి, దణ్డీ, దణ్డీని, దద్ధీ-దణ్డినం,దణ్డిం, దణ్డీని, దణ్డీ-సేసం పుల్లిఙ్గస్మం-ఏవం సుఖకారీ సీఘయాయీ ఆదయో.

ఈకారన్తం.

చక్ఖు, చక్ఖుని, చక్ఖు-అట్ఠిసద్దసమ-ఏవమాయు మధు మత్థు ధను చిత్తగుప్పభుతయో-ఆయుసాతి కోధాదిత్తా నాస్స సా వా-అమ్బుసద్దా స్మినో“అమ్బవాదీహీ”తి వా ని ఆదేసా-అమ్బుని, అమ్బుమ్హి, అమ్బుస్మిం.

గుణవన్తుసి.

అద్ధంనపుంసకే.

న్తుస్స అద్ధం హోతి సిమ్హి నపుంసకే-గుణవం, గుణవన్తం-యోమ్హి-“యవాదోన్తుస్సా”తి అకారే“యోనం నీ”తి ని తస్స వా టాదేసే-గుణవనతానిచ్చాది-గచ్ఛన్తసమం-ఏవం యసవన్తు ధనవన్తు గోమన్త్వాదయో.

ఉకారన్తం.

గోత్రభు, గోత్రభుతి, గోత్రభు-(భో)గోత్రభు, గోత్రభుని, గోత్రభు-గోత్రభుం, గోత్రభుతి, గోత్రభు-గోత్రభునా ఇచ్చాది పుల్లిఙ్గే వేస్సభుసద్దసమం-ఏవం అభిభు సయమభు ధమ్మఞ్ఞు ఆదయో.

ఊకారన్తం-నపుంసకలిఙ్గం.

అథ సబ్బాదీనం రూపనయో నిద్దిసీయతే-సబ్బ కతర కతమ ఉభయ ఇతర అఞ్ఞ అఞ్ఞతర అఞ్ఞతమ పుబ్బ పరాపర దక్ఖిణుత్తరాధ రానివవత్థాయమసఞ్ఞాయం-య త్య త ఏత ఇమ అము కిం ఏక తుమ్హఅమ్హ ఇచ్చేతే సబ్బాదయో-సబ్బో.

యోనమేట.

అకారన్తేహి సబ్బాదిహి యోనమేట హోతి-సబ్బే-ఏవమాలపన దుతియాయోసు.

సబ్బాదీనం నమ్హి చ.

అకారన్తానం సబ్బాదీనం ఏ హోతి నమ్హి సుహిసు చ.

సంసానం.

సబ్బాదితో నంవచనస్స సంసానం హోన్తి-సబ్బేసం, సబ్బేసానం-సేసం బుద్ధసమం-ఇత్థియం "ఇత్థియమత్వా"తి ఆప్పచ్చయే సరలోపే చ కతే ఆకారస్స ఘసఞ్ఞాయం కఞ్ఞాసద్దస్సేవ రూపనయో, అయన్తు విసేసో.

ఘపా సస్స స్సా వా.

సబ్బాదీనం ఘపతో సస్స స్సా వా హోతి-"ఘోస్స"మిచ్చాదనా రస్సే-సబ్బస్సా. సబ్బాయ-నమ్హి-సబ్బాసం. సబ్బాసానం.

స్మినో స్సం.

సబ్బాదినం ఘపతో స్మినో స్సం వా హోతి-సబ్బస్సం, సబ్బాయం, సబ్బాయ-నపుంసకే-సబ్బం-యోస్స నిమ్హి-

సబ్బాదీహి.

సబ్బాదిహి పరస్స నిస్స టా న హోతి-సబ్బాని-(భో)సబ్బ, సబ్బా, సబ్బాని-సబ్బం, సబ్బే, సబ్బాని-నాదిసు పుమేవ-కతరాదయో తయో తీసు లిఙ్గేసు సబ్బసమా-ఏవం ఇతర అఞ్ఞసద్దా-స్సాస్సంసు విసేసో.

స్సంస్సాస్సాయేస్వితరేకఞ్ఞేతిమానమి.

స్సమాదిసు ఇతరఏకఅఞ్ఞఏత ఇమఇఞ్ఞేసం ఇ హోతి-ఇతరిస్సా, ఇతరిస్సం-అఞ్ఞిస్సా, అఞ్ఞిస్సం-అఞ్ఞతరఅఞ్ఞతమసద్దా లిఙ్గత్తయే సబ్బసమా-పుబ్బో-యో.

పుబ్బాదీహి ఛహి.

ఏతేహి ఛహి సవిసయే ఏట వా హోతి'తి యోస్సేట-పుబ్బే, పుబ్బా-(భో)పుబ్బ, పుబ్బా, పుబ్బే, పుబ్బా-పుబ్బం, పుబ్బే, పుబ్బా-సేసం సబ్బలిఙ్గే సబ్బసమం-ఏవం పరాదయో పఞ్చ-యో, యా, యమిచ్చాది సబ్బసమం-యాదినమాలపనే రూపం న సమ్భవతి-త్యసి.

త్యతేతానం తస్స నో.

త్యతేతానమనపుంసకానం తస్స నో హోతి సిమ్హి-స్యో, స్యాత్యమిచ్చాది-నో.

త తస్స నో సబ్బాసు.

తసద్దస్స తస్స నో వా హోతి సబ్బాసు విభత్తిసు-నే, తే-నం తం, నే, తే-నేన, తేన, నేహి, తేహి, నేభి, తేభి-

ట సస్మాస్మింస్సాయస్సంస్సాసంమ్హామ్హిస్మిమిమస్స చ.

సాదస్విమస్స తసద్దతకారస్స చ టో వా హోతి-పుబ్బసర లోపే-అస్స, నస్స, తస్స-నేసం, నేసానం, తేసం, తేసానం-అమ్హా, అస్మా, నమ్హా, నస్మా, తమ్హా, తస్మా-అమ్హి, అస్మిం, నమ్హి, నస్మిం, తమ్హి, తస్మిం, నేసు. తేసు-ఇత్థియం-సా, నా, నాయో, తా, తాయో-నం, తం, నా, నాయో, తా, తాయో-నామ్హి కతే-

స్సా వా తేతిమామూహి.

ఘపసఞ్ఞేహి తా ఏతా ఇమా అమూహి నాదనమేకస్మిం స్సా వా హోతి-వా టా దేసే-అస్సా, నస్సా, నాయ.

తాయ వా.

స్సంస్సాస్సాయేసు తస్స వా ఇ హోతి-తిస్సా, తస్సా, తాయ-నాహి, నాభి, తాహి, తాభి-సస్స వా స్సామ్హి-అస్సా, నస్సా, తిస్సా, తస్సా, స్సాదేసాభావపక్ఖే.

తేతిమాతో సస్స స్సాయ.

తా ఏతా ఇమాతో సస్స స్సాయో హోతి వా-అస్సాయ, నస్సాయ,

తిస్సాయ, తస్సాయ-ద్విహి ముత్తపక్ఖే-తాయ తాయ-నంవచనస్స సమాదేసే తకారస్స చ వా టాదేసే "సునంహిసు"తి దీఘే చ కతే-ఆసం, నాసం, నాసానం, తాసం, తాసానం-సత్తమియం-అస్సం, అస్సా, నస్సం, నస్సా, నాయం, నాయ, తిస్సం, తిస్సా, తస్సం, తస్సా, తాయం, తాయ, నాసు, తాసు-నపుంసకే-నం, తం, నాతి, తాతి, నం, తం,నే, నా, ని, తే, తాని-నాదిసు పుమేవ-ఏవమేతసద్దస్స తీసు లిఙ్గేసు-టనాదేసాభావో'వ విసేసో-ఇమసి.

సిమ్హి నపుంసకస్సాయం.

ఇమసద్దస్సానపుంసకస్సాయం హోతిసిమ్హి-అయం, ఇమే, ఇమం, ఇమేనా.

నామ్హినిమి.

ఇమసద్దస్సానిత్థియం నామ్హి అనిమిచ్చాదేసా హోన్తి-అనేన, ఇమినా-హి-

ఇమస్సా నిత్థియం టే.

ఇమసద్దస్సానిత్థియం టే హోతివా సునంహిసు-ఏహి, ఏహి, ఇమేహి, ఇమేహి-స-టసస్మాస్మి మిచ్చాదినా సబ్బస్సిమస్స వా టాదేసే-అస్స, ఇమస్స, ఏసం, ఏసానం. ఇమేసం, ఇమేసానం-అమ్హా, అస్మా, ఇమమ్హా, ఇమస్మా-అమ్హి, అస్మిం, ఇమమ్హి, ఇమస్మిం, ఏసు, ఇమేసు-ఇత్థియం-అయం, ఇమా, ఇమాయో-ఇమం, ఇమా, ఇమాయో-నా-"స్సా వా తేతిమాముహీ"తి స్సా వా, టాదేసే స్సమిచ్చాదినా ఇ ఆ దేసే చ-అస్సా, ఇమిస్సా-అఞ్ఞత్ర = ఇమాయ, ఇమాహి, ఇమాహి-స-అస్సా, ఇమిస్సా, అస్సాయ, ఇమిస్సాయ, ఇమాయ, నంవచనస్స సమాదేసే ఇమస్స చ టాదేసే "సునంహాసూ"తి దీఘే చ కసే-ఆసం, ఇమాయం-సానమాదేసే-ఇమాసానం-సత్తమియం-అస్సం, ఇమిస్సం. అస్సాయ, ఇమిస్సాయ, ఇమాయం, ఇమాయ, ఇమాసు-నపుంసకే.

ఇమస్సిదం వా.

అంసిసు సహ తేహి ఇమస్సిదం వా హోతి నపుంసకే-ఇదం, ఇమం, ఇమా, ఇమాని-ఇదం, ఇమం, ఇమే, ఇమాని-తతియాదిసు పుల్లిఙ్గస్సం-అముసి.

మస్సాముస్స.

అనపుంసకస్సాముస్స మకారస్స సో భోతి సిమ్హి-అసు-యో-

లోపో ముస్మా.

అముసద్దతో యోనం లోపో వా హోతి పుల్లిఙ్గే'తి నిచ్చంయో లోపే దిఘో-అము-అముం, అమూ-అమునా, అమూహి, అమూభి-

న నో సస్స.

అముస్మా సస్స నో న హోతి-అముస్స, అముసం, అముసానం-అమునా, అముమ్హా, అముస్మా-అముమ్హి,అముస్మిం, అముసు-ఇత్థియం-అసు, అము, అముయో-

అముం, అమూ, అముయో-నా-"స్సావా, తేతిమాముహీ"తి స్సా వా-అముస్సా, అముయా, అమూహి, అమూభి-అముస్సా, అముయా, అముసం, అమూసానం-సత్తమియంఅముస్సా. అముస్సం. అముయం, అముయా, అముసు-నపుంసకే-

అముస్సాదుం.

అంసిసు సహ తేహి అముస్స అదుం హోతి వా నపుంసకే-అదుం-అఞ్ఞ

త్ర సిలోపే-అము, అమున, అమూ, అదుం, అముం, అముని, అమూ-సేసం పుమేవ-కింసి.

కిస్స కో సబ్బాసు.

సబ్బాసు విభత్తీసు కిస్స కో హోతి-సిస్సో-కో, కే, కం, కే, కేన, కహి, కేహి.

కి సస్మింసు వా నిత్థియం.

అనిత్థియం కిస్స కి వా హోతి సస్మింసు-కిస్స, కస్స, కేసం, కేసానం, కమ్హా, కస్మా, కిమ్హి, కిస్మిం, కమ్హి, కస్మిం, కేసు-ఇత్థియం-కఆదేసే అకారన్తత్తా ఆప్పచ్చయో-కా, కా, కాయో ఇచ్చాది సబ్బావ-నపుంసకే.

కిమంసిసు సహ నపుంసకే.

అంసిసు సహ తేహి కింసద్దస్స కిం హోతి నపుంసకే-కిం, కాని, కిం, కే, కాని-కేనేచ్చాది పుమేవ-ఏకసద్దో సఙ్ఖ్యాతుల్యఞ్ఞా సహాయవచనో-అత్ర సఙ్ఖ్యాసద్దో సంఖేయ్యవాచి-యదా సఙ్ఖేయ్య వాచీ తదేకవచనన్తో అఞ్ఞత్ర బహువచనన్తోపి-ఏకో ఏకా ఏకమిచ్చాది-సబ్బసమం తిలిఙ్గేసు-స్సాస్సంసు పన-స్సమాదినా ఇమ్హి ఏకిస్సా ఏకిస్సం-తుమ్హ అమ్హసద్దా అలిఙ్గా-తథా ఉభ కతిఇచ్చి సద్దా పఞ్చాదయో అట్ఠారసన్తా చ-తుమ్హసి అమ్హసి.

తుమ్హస్స తువం త్వమమ్హి చ.

అమ్హిసిమ్హి చ తుమ్హస్స సవిహత్తిస్స తువం త్వం హోన్తి-తువం త్వం.

సిమ్హి హం.

సిమ్హి అమ్హస్స సవిభత్తిస్స అహం హోతి-అహం-యో-తుమ్హే.

మయమసమామ్హస్స.

యోస్వమ్హస్స సవిభత్తిస్స మయమస్మా వా హోన్తి యథాక్కమం-మయం, అస్మా, అమ్హే-అం-తువం. త్వం.

అమ్హి తం మం తవం మమం.

అమ్హి తుమ్హఅమ్హసద్దానం సవిభత్తీనం తం మం తవం మమం హోన్తి యథాక్కమం-తం, తవం, మం, మమం.

దుతియే యోమ్హి వా.

తుమ్హఅమ్హసద్దానం సవిహత్తీనం పచ్చేకం ఞం ఞాకం వా హోన్తి దుతియే యోమ్హి-తుమ్హాకం తుమ్హే, అమ్హం, అమ్హాకం, అస్మే, అమ్హే.

నాస్మాసు తయా మయా.

నాస్మాసు తుమ్హఅమ్హసద్దానం సవిభత్తీనం తయా మయా హోన్తి యథాక్కమం.

తయాతయినం త్వ వా తస్స.

తుమ్హస్స తయాతయీనం తకారస్స త్వ హోతి వా-త్వయా, తయా, మయా, తుమ్హేహి, తుమ్హేభి. అమ్హేహి, అమ్హేభి.

తవ మమ తుయ్హం మయ్హం సే.

సే తుమ్హఅమ్హసద్దానం స్విభత్తీనం తవ మమ తుయ్హం మయ్హం హోన్తి యథాక్కమం-తవ తుయ్హం మమ మయ్హం.

నంసేస్వ సమాకం మమం.

నంసేస్వమ్హస్స సవిభత్తిస్స అస్మాకం మమం హోన్తి యథాక్కమం-మమం.

ఞం ఞాకం నమ్హి.

నమ్హి తుమ్హఅమ్హసద్దానం సవిభత్తీనం ఞం ఞాకం హోన్తి పచ్చేకం-తుమ్హం తుమ్హాకం అమ్హం అమ్హాకం అస్మాకం.

స్మామ్హి త్వమ్హా.

స్మామ్హి తుమ్హస్స సవిభత్తిస్స త్వమ్హా హోతి వా-త్వమ్హా త్వయాతయా మయా.

స్మిమ్హి తుమ్హామ్హానం తయి మయి.

స్మిమ్హి తుమ్హ అమ్హసద్దానం సవిభత్తీనం తయి మయి హోన్తి యథాక్కమం-త్వయి తయి మయి, తుమ్హేసు.

సుమ్హామ్హసయాస్మా.

అమ్హస్స అస్మా హోతి వా సుమ్హి-అస్మాసు అమ్హేసు.

"అపాదాదో పదతేకవాక్యే"తి అధికారో.

యోనం హిస్వపఞ్చమ్యా వో నో.

అపఞ్చమియా యోనం హిస్వపాదాదో వత్తమానానం పదస్మా పరేస మేకవాక్యే ఠితానం తుమ్హఅమ్భసద్దానం సవిభత్తీనం వో నో హోన్తి వా యథాక్కమం-తిట్ఠథ వో, తిట్ఠథ తుమ్హే, తిట్ఠామ నో, తిట్ఠామ మయం-పస్సతి వో, పస్సతి

తుమ్హే, పస్సతి నో, పస్సతి అమ్హే-దియతే వో, దియతే తుమ్హం, దియతే నో, దియతే అమ్హం-ధనం వో, ధనం తుమ్హం,ధనం నో, ధనం అమ్హం-కతం వో, కతం తుమ్హేహి, కతం నో, కతం అమ్హేహి.

తే మే నా సే.

నామ్హి సే చ అపాదాదో వత్తమానానం పదస్మా పరేసం ఏకవాక్యే ఠితానం తుమ్హఅమ్హసద్దానం సవిహత్తీనం తే మే వా హోన్తి యథాక్కమం-కతం తే, కతం తయా, కతం మే, కతం మయా-దియతే తే, దీయతే తవ, దీయతే మే, దియతే మమ-ధనం తే, ధనం తవ, ధనం మే, ధనం మమ.

నచవాహాహేవయోగే.

చవాహఅహఏవేహియోగే తుమ్హఅమ్హసద్దానమాదేసాన హోన్తి. గచ్ఛామ తుమ్హే చ, మయఞ్చ-పస్సతి తుమ్హే చ, అమ్హే చ-కతం తుమ్హేహి చ, అమ్హేహి చ-దియతే తుమ్హఞ్చ, అమ్హఞ్చ-ధనం తుమ్హఞ్చ, అమ్హఞ్చ-కతం తయా చ, మయా చ-దీయతే తవ చ, మమ చ-ధనం తవ చ మమ చ-వాదియోగేప్యేవం ఞోయ్యం-ఉభ కతి సద్దా బహువచనన్తా-"ఉభగోహి టో"తి యోనం టో-ఉభో, ఉభో-సుహిసుభస్సో.

ఉభస్స సుహిస్వో హోతి-ఉభోహి ఉభోహి-

ఉభిన్నం.

ఉభా నంవచనస్స ఇన్నం హోతి-ఉభిన్నం, ఉభోసు.

టి కతిమ్హా

కతిమ్హాయోనంటి హోతి-కతి,కతి,కతీహి,కతీభి, కతిన్నం కతీసు.

అథ సఙ్ఖ్యాసద్దా వుచ్చన్తే.

ఏకాదయో అట్ఠారసన్తా సఙ్ఖేయ్యవచనా-వీసతిఆదయో పన సఙ్ఖ్యానవచనాచ-ఏకసద్దో సబ్బాదిసు వుత్తోవ-ద్వాదినమట్ఠారసన్తానం బహువచనన్తత్తా ఏకవచనాభావో-ద్విసద్దా యోమ్హి.

యోమ్హి ద్విన్నం దువే ద్వే.

యోమ్హి ద్విస్స సవిభత్తిస్స దువే ద్వే హోన్తి పచ్చేకం-దువే ద్వే, ద్వీహి ద్వీభి.

దువిన్నం నమ్హి వా.

నమ్హి ద్విస్స సవిభత్తిస్స దువిన్నం హోతి వా-దువిన్నం-అఞ్ఞత్ర.

నమ్హి నుక ద్వాదీనం సత్తరసన్తం.

ద్వాదీనం సత్తరసన్నం సఙ్ఖ్యానం నుఖోతి నమ్హి విభత్తిమ్హి. ఉకారోఉచ్చారణత్థో-కకారో అన్తావయవత్థో-తేన నమ్హీన దీఘో-ద్విన్నం,ద్వీసు-తిసద్దా యోమ్హి.

పుమే తయో చత్తారో.

యోమ్హి సవిభత్తీనం తివతున్నం తయో చత్తారో హోన్తి యథాక్కమం పుల్లిఙ్గే-తయో, తయో, తీహి, తీభి.

ణ్ణం ణ్ణన్నం తితోఙ్ఝా.

ఝుసఞ్ఞితో తితో నంవచనస్స ణ్ణం ణ్ణన్నం హోన్తి-తిణ్ణం తిణ్ణన్నం,తీసు-ఇత్థియం.

తిస్సో చతస్సో యోమ్హి సవిభత్తీనం.

విభత్తిసహితానం తివతున్నం యోమ్హి తిస్సో చతస్సో హోన్తిత్థియం యథాక్కమం-తిస్సో, తిస్సో, తీహి తీభి.

నమ్హి తిచతున్నమిత్థియం తిస్సచతస్సా.

నమ్హి తిచతున్నం తిస్స చతస్సా హోన్తిత్థియం యథాక్కమం-తిస్సన్నం, తీసు-నపుంసకే.

తీణి చత్తారి నపుంసకే.

యోమ్హి సవిభత్తీనం తిచతున్నం యథాక్కమం తీణి చత్తారి హోన్తి నపుంసకే-తీణి తీణి-సేసం పుల్లిఙ్గసమం-చతు యో.

చతురో వా చతుస్స.

చతుసద్దస్స సవిభత్తిస్స యోమ్హి చతురో వా హోతి పుల్లిఙ్గే-చతురో, చతురో-అఞ్ఞత్ర-చత్తారో, చత్తారో-చతూహి చతూభి.

ట పఞ్చాదీహి చుద్దసహి.

పఞ్చాదీహి చుద్దసహి సఙ్ఖ్యాహి యోనం టో హోతి-పఞ్చ, పఞ్చ.

పఞ్చాదీనం చుద్దసన్నమ.

పఞ్చాదీనం చుద్దసన్నం సునంహిస్వ హోతి-ఏత్తాపవాదోయం-పఞ్చహి పఞ్చభి, పఞ్చన్నం పఞ్చసు-ఏవం ఛాదయో అట్ఠారసన్తా-ఏకో చ ద స చాతి చత్థసమాసే ఏకేన అధికా దసాతి తతియాసమాసే వా కతే "ఏకత్థతాయ"న్తి విభత్తిలోపో-ఏవముపరి చ.

ఏకట్ఠానమా.

ఏకఅట్ఠానం ఆ హోతి దసే పరే.

ర సఙ్ఖ్యాతో వా.

సఙ్ఖ్యాతో పరస్స దసస్స ర హోతి విభాసా-సచ"పఞ్చమియం పరస్సే"తి అనువత్తమానే "ఆదిస్సా"తి దకారస్సేవ హోతి-ఏకా రస, ఏకాదస.

ఆ సఙ్ఖ్యాయాసతాదోఽనఞ్ఞత్థే.

సఙ్ఖ్యాయముత్తరపదే ద్విస్స ఆ హోతసతాదోఽనఞ్ఞత్థే-ద్వాదస.

ఋా చత్తాళీసాదో.

ద్విస్స ఋా వా హోతచత్తాళీసాదోఽనఞ్ఞత్థే-బారస.

తిస్సే.

సఙ్ఖ్యాయముత్తరపదే తిస్స ఏ హోతసతాదోఽనఞ్ఞత్థే.

ఛతీహి ళో చ.

ఛతిహి పరస్స దసస్స ళో హోతి రో చ-తేళస-తేరస.

చతుస్స చుచో హోన్తి వా దససద్దే పరే-ద్విత్తే-చుద్దస చోద్దస చతుద్దస.

వీసతిదసేసు పఞ్చస్స పణ్ణుపణ్ణా.

వీసతిదసేసు పరేసు పఞ్చస్స పణ్ణుపణ్ణా హోన్తి వా యథాక్కమం-పణ్ణరస పఞ్చదస.

ఛసస సో.

ఛస్స సో ఇచ్చయమాదేసో హోతి దససద్దే పరే-సోళస సోరస, సత్తరస సత్తదస, అట్ఠారస అట్ఠాదస-ఏకేన ఊనా వీసతీతి విసేసనసమాసగబ్భే తతియాసమాసే.

ఇత్థియమ్భాసితపుమిత్థి పుమేవేకత్థే.

ఇత్థియం వత్తమానే ఏకత్థే సమానాధికరణే ఉత్తరపదే పరే భాసితపుమిత్థి పుమేవ హోతీతి పుమ్భావా ఆప్పచ్చయో నివత్తతే-ఏకూనవీసతి-ఇత్థిలిఙ్గేకవచనన్తో-వీసతిఆదయో హి ఆనవుతియా ఏకవచనన్తా ఇత్థిలిఙ్గా-(భో) ఏకూనవీసతి ఏకూనవీసతిమిచ్చాది-ఏవం వీసతి ఏకవీసతి ద్వావీసతి బావీసతి తేవీసతిప్పభుతయో.

వీసతయం పఞ్చస్స వా పణ్ణఆదేసే-పణ్ణువీసతి, పఞ్చవీసతి-ఏకేన ఊనా తింసతి తింసా వా ఏకునతింసతి ఏకునతింసా-మతికణ్ణా సమా-ఏవం తింసతి తింసాప్పభుతయో-తింసాసద్దస్స పన సిలోపే-దీఘరస్సాతి యోగవిభాగా రస్సే-తింస-నిగ్గహీతాగమే చ తింసన్తిపి హోతి-ఏవముపరి చ యథాసమ్భవం-ద్వత్తింసతిఆదినం రస్సఞ్చత్తాని-చత్తాళీసాయ సమ్హి-చత్తాళీసా చత్తాళీస చత్తాళీసం వా,ఏవం చత్తారీసా చత్తారిస చత్తారీసం.

ద్విస్సా చ.

అసతాదో'నఙ్ఖత్థే చత్తాళీసాదో ద్విస్స ఏ హోతి వా ఆ చ-ద్వే చత్తాళీస ద్వాచత్తాళీస ద్విచత్తాళీస-ఏవం ద్వేచత్తారిస ద్వాచత్తారీస ద్విచత్తారీస, ద్వేచత్తాళీసతి ద్వాచత్తాళీసతి ద్విచత్తాళీసతి.

చత్తాళీసాదో వా.

అసతాదో'నఙ్ఖత్థే చత్తాళీసాదో తిస్సే వా హోతి-తేచత్తాళీస తిచత్తాళీస తేచత్తాళీసతి తిచత్తాళీసతి-తేచత్తారీస తిచత్తారీస-ద్వేపఞ్ఞాస ద్వాపఞ్ఞాస ద్విపఞ్ఞాస ద్వేపణ్ణాసతి పణ్ణాస, ద్వేసట్ఠి ద్వాసట్ఠి ద్విసట్ఠి, తేసట్ఠి తిసట్ఠి, ద్వేసత్తతి ద్వా సత్తతి ద్విసత్తతి ద్వేసత్తరి ద్వాసత్తరి ద్విసత్తరి, తేసత్తతి తిసత్తతి తేసత్తరి తిసత్తరి, ద్వాసీతి ద్వాఅసీతి ద్వియాసీతి-యాగమో-త్యాసీతి తియాసీతి, ద్వేనవుతి ద్వానవుతి ద్వినవుతి, తేనవుతి తినవుతి-సతం, నపుంసక మేకవచనన్తం-ఏవం సహస్సదయో-కోటి పకోటి కోటిప్పకోటి అక్ఖోహిణియో ఇత్థిలిఙ్గేకవచనన్తా-వగ్గభేదే తు సబ్బాసమ్పి సఙ్ఖ్యానం బహువచనఞ్చ హోతేవ-యథా-ద్వే విసతియో, తిస్సో వీసతియో ఇచ్చాది-దస అసకం సతం నామ,దససతం సహస్సం, దససహస్సం నహుతం, దసనహుతం లక్ఖం, సతసహస్సన్తిపి వుచ్చతి-లక్ఖసతం కోటి, కోటిలక్ఖసతం పకోటి, పకోటిలక్ఖసతం కోటిప్పకోటి-ఏవం నహుతం నిన్నహుతం అక్ఖోహిణీ బిన్దు అబ్బుదం నిరబ్బుదం అహకహం అబబం అటటం సోగన్ధికం ఉప్పలం కుముదం పుణ్డరికం పదుమం కథానం మహాకథానం అసఙ్ఖేయ్యన్తి యథాక్కమం సతలక్ఖగుణం వేదితబ్బం.

అథాసఙ్ఖ్యముచ్చతే.

తం దువిధం పాదిచాదిభేదేన-తత్థ-ప పరా అప సం అను అవ ఓ ని దు వి అధి అపి అతి సు ఉ అభి పతి పరి ఉప ఆ-ఇమే వీసతి పాదయో-చాదయో పన-చ వా హ అహ ఏవ ఏవమిచ్చాదయో-ఇమే ద్వేపి లిఙ్గసఙ్ఖ్యారహితా-ఏతేహి పన యథాసమ్భవం విహితానం విభత్తినం.

అసఙ్ఖ్యేహి సబ్బాసం.

అవిజ్జమానసఙ్ఖ్యేహి పరాసం సబ్బాసం విభత్తీనం లోపో హోతీతి లోపో చ.

విభత్తియా తతో భేదో సలిఙ్గానం భవే తథా తుమ్హాదినం త్వలిఙ్గేసు నేవత్థి పాదివాదినం.

వుతతాని స్యాద్యన్తాని.

అథేకత్థముచ్చతే-ఉపసద్దా పరమేకవచనం సి-తస్స "అసఙ్ఖ్యేహి సబ్బాసం"తి లోపో-కుమ్భసద్దా ఛట్ఠియేకవచనం స-ఉప కుమ అస ఇతి ఠితే "అవిగ్గహో నిచ్చసమాసో పదన్తరవిగ్గహో వే"తి సమీపం కుమ్భస్సేతి పదన్తరవిగ్గహే-"స్యాది

స్యాదినేకత్థ”న్తి సబ్బత్థేకత్థే వత్తతే.

అసఙ్ఖ్యం విభత్తి సమ్పత్తి సమిప సాకల్యాహావ యథాపచ్ఛా యుగపదత్థే.

అసఙ్ఖ్యం స్యాద్యన్తం విభత్యాదినమత్థేవత్తమానం స్యాద్యన్తేన సహేకత్థమ్భవతి.

ఏకత్థతాయం.

ఈయాదిణదిసమాసేహి ఏకత్థిభావో ఏకత్థతా-తస్మిం స్యాది లోపో హోతి-“తం నపుంసక”మితినపుంసకలిఙ్గం-తతో స్యాది-“పుబ్బస్మామాదితో”తి లోపే సమ్పత్తే.

నాతో మపఞ్చమియా.

అమాదేకత్థా పుబ్బం యదేకత్థమకారన్తం తతో పరాసం సబ్బాసం విభత్తీనం లోపో న హోతి అంతు భవత్యపఞ్చమియా-ఉపకుమ్భం తిట్ఠతి-కుమ్భస్స సమీపం తిట్ఠతీతి అత్థో-ఉపకుమ్భం పకస్స.

వా తతియాసత్తమీనం.

అమాదేకత్థా పుబ్బం యదేకత్థమకారన్తం తతో పరాసం తతియా సత్తమీనం అం హోతి వా-ఉపకుమ్భం కతం, ఉపకుమ్భేన వా, ఉప కుమ్భం దేహి-పఞ్చమియం అమభావా-ఉపకుమ్భా అపేహి-ఉపకుమ్భమాయత్తం-ఉపకుమ్భం నీధేహి, ఉపకుమ్భే వా-ఏవముపనగరమిచ్చాది-సమీపం అగ్గినోఉపగ్గి-ఏత్థపన-“పుబ్బస్మామాదితో”తి సబ్బస్యాది లోపోవ-ఏవముపగురు-పేతి సబ్బత్థ వత్తతే.

అమాది.

అమాది స్యాద్యన్తం స్యాద్యన్తేన సహ బహులమేకత్థం హోతి-గామం గతో గామగతో, ముహుత్తం సుఖం ముహుత్తసుఖం-వుత్తియేవోపపదస మాసే-కుమ్భకారో, ఏత్థ బహులాధికారా అస్యాద్యన్తేనాపి సమాసో. న్తమానక్తవన్తూహి వాక్య-ధమ్మం సుణన్తో, ధమ్మం సుణమానో, ఓదనం భుత్తవా, రఞ్ఞా భతో రాజహతో, అసినా ఛిన్నో అసిచ్ఛిన్నో, పితరాసదిసోపితుసదిసో, దధినా ఉపసిత్తం భోజనం దధిభోజనం, గుళేన మిస్సో ఓదనో గుళోదనో-ఇహ పన వుత్తి పదేనేవోపసిత్తాది క్రియాయాఖ్యాపనతో న తత్థాయుత్తత్థతా-క్వచివుత్తియేవ-ఉరగో-క్వచి వాక్యమేవ-ఏరసునా ఛిన్నవా, దస్సనేన పహాతబ్బా, బ్రాహ్మణస్స దేయ్యంబ్రాహ్మణదేయ్యంయుపాయ దారు యుపదారు, ఇధ నహోతి సఙ్ఘస్స దాతబ్బం-గామా నిగ్గతో గామ నిగ్గతో, క్వచివుత్తి యేవ-కమ్మజం-ఇధ న హోతి రుక్ఖా పతితో-రఞ్ఞో పురిసో రాజపురిసో-బహులాధికారా న్తమాననిద్ధారియపురణ భావతి భావతి త్తత్థేహి నహోతి-మమానుకుబ్బం, మమానుకురుకమానో, గున్నంకణ్హా సమ్పన్నఖీరతమా, సిస్సానం పఞ్చమో, పటస్స సుక్కతా-క్వచి హోతేవ-వత్తమానసామీప్యం, ఫలానం తిత్తో, ఫలానం సుహితో, బ్రాహ్మణస్స కణ్హా దన్తా ఇచ్చత్ర దన్తాపేక్ఖా ఛట్ఠితి కణ్హేనసమ్బన్ధాభావా న సమాసో-అఞ్ఞమఞ్ఞసమ్బన్ధానంహి సమాసోయదా తు కణ్హా చ తే దన్తా చేతి విసేసనస్మాసో తదా ఛట్ఠి కణ్హదన్తాపేక్ఖాతి బ్రాహ్మణకణ్హదన్తాతి హోతేవ-రఞ్ఞో మాగధస్స ధనమిచ్చత్ర రఞ్ఞోతి ఛట్ఠి ధనమపేక్ఖతే న మాగధం రాజా ఏవ మాగధసదదేన

వుచ్చతేతి భేదాభావా సమ్బన్ధాభావోతి తుల్యాధికరణేన మాగధేన సహ రాజా న సమస్యతే-రఞ్ఞో అస్సో చ పురిసో చాతి ఏత్థ రఞ్ఞో అస్సో పురిసోతి చ పచ్చేకం సమ్బన్ధతో సాపేక్కతాయ న సమాసో-అస్సో చ పురిసో చాతి చత్థసమాసే కతే తు రాజస్సపురిసాతి హోతేవఞ్ఞానపేక్ఖత్తా-రఞ్ఞో గరుపుత్తోతి ఏత్థ పన రాజాపేక్ఖినోపి గరునో పుత్తేన సహ సమాసో గమకత్తా-గమకత్తమ్పిహి సమాసస్స నిబన్ధనం-దానే సోణ్డో దానసోణ్డో-క్వచి వుత్తియేవ-పబ్బతట్ఠో-క్వచీ సమాసేపి విభత్యలోపో-జనే సుతో.

విసేసనమేకత్థేన.

విసేసనం స్యాద్యన్తం వసేస్సేన స్యాద్యన్తేన సమానాధికారణేన సహేకత్థం హోతి-నీలఞ్చ తం ఉప్పలం చేతి నిలుప్పలం-వాక్యే తుల్యాధికరణభావప్పకాసనత్థం చతసద్దప్పయోగో-వుత్తియన్తు సమాసేనేవ తప్పకాసనతో న తప్పయోగో-ఏవ మఞ్ఞత్రాపి వుత్తత్థానమప్పయోగో-బహులాధికారా క్వచి ఉపమానభుతం విసేసనమ్పరం భవతి-సీహో'చ సీహో-ముని చ సో సీహో చాతి మునిసీహో-మునిసద్దోయేవ వా విసేసనం-తథాహి-సీహోతి వుత్తే ఉపచరితానుపచరితసీహానం సామఞ్ఞప్పతీతియం మునిసద్దో విసేసేతి-సీలమేవ ధనం సీలధనం-ధమ్మోతి సమ్మతో ధమ్మసమ్మతో-మహన్తి చ సా సద్ధా చాతి సమాసే కతే-"ఇత్థియమ్భాసితపుమిత్థి పుమేవేకత్థే"త పుమ్భావా జీప్పచ్చయాభావో-"టన్తన్తునన్తి"న్తస్స టే-"బ్యఞ్జనే దీఘరస్సా"తి దీఘే-మహాసద్ధా.

నఞ.

నఞిచ్చేతం స్యాద్యన్తం స్యాద్యన్తేన సహేకత్థం హోతి-ఞకారో"టనఞ్ఞస్సా"తి విసేసనత్థో-పామనపుత్తాదీసు మా హోతూతి.

టనఞ్ఞస్స.

ఉత్తరపదే నఞ్సద్దస్స ట హోతి-న బ్రాహ్మణో అబ్రాహ్మణో, నఞయం పరియుదాసవుత్తి పసజ్జప్పటిసేధవుత్తి చ-పరమపక్ఖే-బ్రాహ్మణ అఞ్ఞో బ్రాహ్మణన్తానజ్ఞాసినో ఖత్తియాది బ్రాహ్మణ సదినోయేవ అబ్రాహ్మణేతి వుత్తే పతియతే-ఇతరస్మిం పన పక్ఖే కేనచి సంసయనిమిత్తేన ఖత్తియాదో బ్రాహ్మణేతి పవన్తస్స మిచ్ఛాఞాణనివుత్తి కరీయతి-బ్రాహ్మణే యం'న భవతి బ్రాహ్మణేతి బ్రాహ్మణన్తజ్ఞాసితో న భవతీతి అత్థో-తత్థ వినా సదిసత్తం మిచ్ఛాఞాణసమ్భవా పయోగసామత్థియా చ సదిసపటిప్పత్తి తగ్గతాచ లిఙ్గసఙ్ఖ్యా భవన్తి-అతోయేవోచ్చతే నఞివయుత్త మఞ్ఞసదిసాధికరణే తథా హి అత్థసమ్పచ్చయోతి-తదేవం పక్ఖఞ్చయేవ పుబ్బపదత్థప్పధానత్తం-ఏవమనస్సో-ఇహతు.

అన సరే.

సరాదో ఉత్తరపదే నఞ్సద్దస్స అన హోతీతి నస్స అన.

కుపాదయో నిచ్చమస్యాదివిధిమ్హి.

కుసద్దో పాదయో చ స్యాద్యన్తేన సహేకత్థా హోన్తి నిచ్చం స్యాదివిధివిసయతో'ఞ్ఞత్థ-కుచ్ఛితో బ్రాహ్మణో కుబ్రాహ్మణో-ఏవంకుపురిసో-"పురిసే వా"తి పక్ఖే కాదేసే-కాపురిసో-ఈసకం ఉణ్హం కదుణ్హం-"సరే కద కుస్సుత్తరత్థే"తి కుస్స కదాదేసో-

అప్పకం లవణం కాలవణం-“కాప్పత్థే”తి కాదేసో.

పాదయో గతాద్యత్థే పఠమాయ.

పగతో ఆచరియో పాచరియో-ఏవం పన్తేవాసీ-సుట్ఠుకతం సుకతం-కిచ్ఛేన కతం దుక్కతం.

అచ్చాదయో కన్తాద్యత్థే దుతియాయ.

అతిక్కన్తో మాలమతిమాలో.

ఘపస్సాన్తస్సాప్పకానస్స.

అన్తభుతస్సాప్పధానస్స ఘపస్స స్యాదిసు రస్సో హోతీతి రస్సో.

అవవాదయో కుట్ఠాద్యత్థే తతియాయ.

అవకుట్ఠం కోకిలాయ వనమవకోకిలం-అవకుట్ఠన్తి పరిచ్చత్తం.

పరియాదయో గిలానాద్యత్థే చతుత్థియా.

పరిగిలానో’జ్ఝేనాయ పరియజ్ఝేనో.

న్యాదయో కన్తాద్యత్థే పఞ్చమియా.

నిక్కన్తో కోసమ్బియా నిక్కోసమ్బి-ఘపాదినా రస్సో.

వా నేకఞ్ఞత్థే.

అనేకం స్యాద్యన్త మఞ్ఞస్స పదస్సత్థే ఏకత్థం వా హోతి-ఓ తిణ్ణో హంసో యం నో ఓతిణ్ణహంసో-(జలాసయో).

జితో మారో యేన నో జితమారో-(భగవా)-ఛిన్నోతరు యేన నో ఛిన్నతరు(ఫరసు)దిన్నో సుఙ్కో యస్సనో దిన్నసుఙ్కో(రాజా)-అపగతం కాలకం యస్మా నో అపగతకాలకో (పటో)పహుతం ధనం యస్స నో పహుతధనో-(పురిసో)-నత్థి సమో యస్స నో అసమో-నస్స టాదేసో-చిత్తా గావో యస్సాతి సమాసే కతే.

గోస్సు

అన్తభుతస్సాప్పధానస్స గోస్స స్యాదీసు ఉ హోతి-చిత్తగు-(గోమా)-మత్తానేకే గజా యస్మిం తం మత్తానేకగజం-(వనం) సహ పుత్తేన వత్తమానో సపుత్తో సహ పుత్తో వా-“సహాస్స నో’ఞ్ఞత్థే“తి పక్ఖే సహాస్స నో-ధవా చ బదిరా చ పలాసా చేతి విగ్గహే.

చత్థే.

అనేకం స్యాద్యన్తం చత్థే ఏకత్థం వా భవతి-సముచ్చయో'న్వాచయో ఇతరీతరయోగో సమాహారో చేతి చతతారో చత్థా-తత్థ ఇతరీతరయోగే సమాహారే చ ఏకత్థీభావో సమ్భవతి పదానం అఞ్ఞమఞ్ఞసమ్బన్ధతో-న సముచ్చయే నాప్యన్వాచయే తదభావతో, చసద్దనివుత్తి.

సమాహారే నపుంసకం.

చత్థే సమాహారే యదేకత్థం తం నపుంసకలిఙ్గం భవతి-సమాహారస్సేకత్తా ఏకవచనమేవ-ధవఖదిరపలాసం-కత్థ చి న హోతి'సభాపరిసాయా'తి ఞాపకా-ఆధిపచ్చపరివారో-ఇతరీతరయోగే అవయవప్పధానత్తా బహువచనం-ధవఖదిరపలాసా-సమాసే యం పుబ్బం వుత్తం తదేవ పుబ్బం నిపతతి-కమాతిక్కమే పయోజనాభావా-క్వచి విపల్లాసోపి హోతి బహులాధికారతో-దన్తానం రాజా రాజదన్తో-పాపా భుమి యస్మిం పాపా చ సాభుమి చేతి వా విగ్గయ్హ సమాసే సమాసన్త్వేచ్చాధికారో.

పాపాదీహి భుమియా.

పాపాదీహి పరా యా భుమి తస్సా సమాసన్తో అ హోతి-పాపభుమం, (ఠానం)-ఇత్థియమిచ్చాదినాఆప్పచ్చయో నివత్తసే-జాతియా ఉప లక్ఖితా భుమి జాతిభుమం.

సఙ్ఖ్యాహి

సఙ్ఖ్యాహి పరా యా భుమి తస్సా సమాసన్తో అహోతి-ద్వే భుమియో అస్సాతి ద్విభుమం-ఏవం తిభుమం, చతుభుమం-బహులాధికారా క్వచి న హేకాతి-చతుభుమి.

దీఘాహోవస్సేకదేసేహి చ రత్యా.

దీఘాదీహి అసఙ్ఖ్యేహి సఙ్ఖ్యాహి చ పరస్మా రత్తిసద్దా అనఞ్ఞాసఙ్ఖ్యత్థేసు సమసితా సమాసన్తో అ హోతి-దీఘా చ సా రత్తి చాతి దీఘరత్తం-అహో చ రత్తి చ అహోరత్తం-అహస్స అపాదిత్తా "మనాద్యపాదీనమో మయే చా"తి ఓ-వస్సాసు రత్తి వస్సారత్తం-పుబ్బా చ సా రత్తి చాతీ పుబ్బరత్తం-ఏవం అపరరత్తం, అడ్ఢరత్తం-అతిక్కన్తో రత్తిం అతిరత్తో-ద్విన్నం రత్తీనం సమాహారో ద్విరత్తం-అనఞ్ఞాసఙ్ఖ్యత్థేసుత్వేవ-దిఘరత్తి-(హేమన్తో)-ఉప రత్తి-క్వచి హోతేవ బహులం విధానా-యథారత్తం.

గోత్వ చత్థే చాలోపే.

గోసద్దా అలోపచిసయా సమాసన్తో అ హోతి న చే చత్థే

సమాసో అఞ్ఞపదత్థే అసఙ్ఖ్యత్తే చ-రఞ్ఞో గో రాజగవో-అవజ-పఞ్చ గావో ధనమస్స పఞ్చగవధనో-విసేసనసమాసగబ్భో అఞ్ఞపదత్థసమాసో-దసన్నం గున్నం సమాహారోదసగవం-అలోపేతి కిం?-పఞ్చహిగోభి కీతో పఞ్చగు-విసేసనసమాసే-"తేన కతం కీత"మిచ్చాదినా ణికే "లోపో"తి తస్స లోపే చ కసే "గోస్సుతి ఉకారో-అవత్థేతి కిం?-అజస్సగావో-

అనఞ్ఞాసఙ్ఖ్యత్థేయుత్వేవ-చిత్తగు, ఉపగు-విసాలాని అక్ఖీని అస్సాతి అఞ్ఞపదత్థసమాసే“అక్ఖిస్మా ఞ్ఞత్థే”తి అకారే-విసాలక్ఖో-పధానత్థతావసేన చతుబ్బిధమేకత్తం తివిధన్తి కేచి-వుత్తహి.

పుబ్బుత్తరోభయఞ్ఞత్థమిచ్చేకత్థం చతుబ్బిధం విసేస్సఞ్ఞోభయత్థతా తిధా వక్ఖన్తి తం పరే.

ఏకత్థం.

అథ ఇత్థిప్పచ్చయన్తా నిద్దిసీయన్తే.

ఇత్థియమత్వా.

ఇత్థియం వత్తమానతో అకారన్తతో నామస్మా ఆప్పచ్చయో హోతి-దేవదత్తా, అజా, కోకిలా, ఇచ్చాది.

నదాదితో ఙీ.

ఆకతిగణో'యం-నదాదీహి ఇత్థియం ఙీప్పచ్చయో హోతి-ఙకారో “న్తన్తునం ఙిమ్హి తో వే”తి సఙ్కేతత్థో-నదీ, మహీ, కుమారీ, తరుణి, వారుణి, గోతమీ, గచ్ఛన్తి-“న్తన్తునం ఙిమ్హి తో వే”తి వా తకారే-గచ్ఛతీ-గచ్ఛతీ-ఏవం గుణవన్తి, గుణవతీ-“గోతోవా“తి నదాదిసు పాఠా వా ఙిమ్హి “గోస్సావఙ”తి గోసద్దస్స ఆవఙ-గావీ, గో.

యక్ఖాదిత్వినీ చ.

యక్ఖాదితో ఇత్థియమినీ హోతి ఙీ చ-యక్ఖినీ,యక్ఖీ-నాగినీ,నాగీ.

యువణ్ణేహి నీ.

ఇత్థియమివణ్ణువణ్ణన్తేహి నీ హోతి బహులం-పయతపాణినీ, దణ్డినీ, భిక్ఖునీ, పరచిత్తవిదునీ.

యువా తీ.

యువసద్దతో తీ హోతిత్థియం-యువతీ.

ఇత్థిప్పచ్చయన్తా.

అథ ణదయో వుచ్చన్తే-రఘుస్సాపచ్చమీతి విగ్గహే.

ణో వాపచ్చే.

ఛట్ఠియన్తా నామస్మా వా ణప్పచ్చయో హోతపచ్చే'భిధేయ్యే-ణకారో ణనుబన్ధకారియత్థో-ణేనేవ అపచ్చత్థస్స వుత్తత్తా అపచ్చసద్దాప్పయోగో-“ఏకత్థతాయ”మితి స్యాది లోపో.

సరానమాదిస్సాయువణ్ణస్సా ఏ ఓ ణనుబన్దే.

సరానమాదిభుత యే అకారివణ్ణవణ్ణా తేసం ఆ ఏ ఓ హోన్తి యథాక్కమం ణనుబన్ధేతి అకారస్స అకారో.

ఉవణ్ణస్సావజ సరే

సరాదో ణనుబన్ధే ఉవణ్ణస్స అవజ్హోతి-తతో స్యాది-రాఘవోచ్చాది-ఇత్థియం-రాఘవచ్చాది-వా విధానా రఘుస్సాపచ్చం రగ్వపచ్చన్తిపి హోతి.

ణదయో'భిధేయ్యలిఙ్గా అపచ్చే త్వనపుంసకా
నపుంసకే సకత్థే ణ్యో భియ్యో భావసమూహజా;
తా తుత్థియమసజక్ఖ్యానే త్వాది చిప్పచ్చయన్తకా
నపుంసకేన లిఙ్గేన సద్దా'దాహు పుమేనే వా
నిద్దిస్సతీతి ఇతబ్బమవిసేసే పనిచ్ఛితే.

వా అపచ్చేతి వాధికారో.

వచ్ఛాదితో ణన ణయనా.

వచ్ఛాదితో గోత్తాదిభుతా గణతో చ ణన ణయనప్పచ్చయా హోన్తి పపుత్తాదో'పచ్చే-పపుత్తప్పభుతి గోత్తం-వచ్ఛస్సాపచ్చం వచ్ఛానో, వచ్ఛాయనో-'సంయోగే క్వచీ'తి వుత్తత్తా న వుద్ధి-కతిస్సాపచ్చం కచ్చానో, కచ్చాయనో-యకారచవగ్గపుబ్బ రూపాని-యాగమే-కాతియానో.

కత్తికాయ అపచ్చమిచ్చేవమాది విగ్గహే.

కత్తికావిధవాదీహి ణేయ్యణేరా.

కత్తికాదీహి విధవాదీహి చ ణేయ్యణేరా వా యథాక్కమం, హోన్త పచ్చే-కత్తికేయ్యో, వేణతేయ్యో-వేధవేరో, సామణేరో.

ణ్య దిచ్చాదీహి

దితిప్పభుతీహి ణ్యో వా గోతపచ్చే.

సంయోగే క్వచి.

సరానమాదిభుతా యే అయువణ్ణా తేసం ఆ ఏ ఓ హోన్తి క్వచి దేవ సంయోగవిసయే ణనుబన్ధేతి విసయసత్తమియా నిద్దిట్ఠత్తా సంయోగతో పుబ్బేవ ఏకారో.

లోపో'వణ్ణివణ్ణానం.

యకారాదో పచ్చయే అవణ్ణివణ్ణానం లోపో హోతి-దితియా అపచ్చం దేచ్చో, కుణ్డనియా అపచ్చం కోణ్డఞ్ఞో-నస్స ఞో పుబ్బరూపం-భాతునో అపచ్చం భాతబ్బో-ఏత్థ-

యమ్హి గోస్స చ.

యకారాదో పచ్చయే గోస్సువణ్ణస్స చ అవజ హోతీతి ఉకారస్స అవజ.

ఆ ణి.

అకారన్తతో ణి వా హోతపచ్చే బహులం-దక్కస్సాపచ్చం దక్ఖి-ఏవం వారుణి-బహులం విధానా న సబ్బేహి అకారన్తేహి-తే నేవ వసిట్ఠస్సాపచ్చం వాసిట్ఠో త్వేవ హోతి.

రాజతో ఞ్ఞో జాతియం

రాజసద్దతో ఞ్ఞో వా హోతపచ్చే జాతియం గమ్మమానాయం-రఞ్ఞో అపచ్చం రాజఞ్ఞో-జాతియన్తి కిం?-రాజాపచ్చం.

ఖత్తా యీయా.

ఖత్తసద్దా యేయా హోన్తపచ్చే జాతియం-ఖత్తస్సాపచ్చం ఖత్త్యో, ఖత్తియో-జాతియన్త్వేవ-ఖత్తి.

మనుతో స్స సణ.

మనుసద్దతో జాతియం స్స సణ హోతపచ్చే-మకనునో అపచ్చం మనుస్సో, మానుసో-జాతియన్త్వేవ-మానవో.

జనపదనామస్మా ఖత్తియా రఞ్ఞే చ ణో.

జనపదస్స యం నామ, తన్నామస్మా ఖత్తియాపచ్చే రఞ్ఞే చ ణే హోతి-పఞ్చాలానం అపచ్చం రాజా వా పఞ్చాలో, మాగధో-జనపదనామస్మాతి కిం?-దాసరథి-ఖన్తియాతి కిం? పఞ్చాలస్సబ్రాహ్మణస్సాపచ్చం పఞ్చాలి.

ణ్య కురుసివీహి.

కురుసివీహపచ్చే రఞ్ఞే చ ణ్యో హోతి-కురునం అపచ్చం రాజావా కోరబ్యో, సేబ్యో.

ణ రాగాతేన రత్తం.

రజ్జతే యేన సో రాగో-తతో రాగవాచితతియన్తతో రత్తమిచ్చేతస్మిం అత్థేణే హోతి-కసావేన రత్తం కాసావం, కోసుమ్భం-ఇధ కస్మా న హోతి' నీలం పీతన్తి? గుణవచనత్తా వినాపి ణేన ణత్థస్సాభిధానతో.

నక్ఖతో నిన్దుయుత్తేన కాలే.

తతియన్తతో నక్ఖత్తా తేన లక్ఖితే కాలే ణే హోతి తఞ్చే నక్ఖత్తమిన్దుయుత్తం హోతి-ఫుస్సేన ఇన్దుయుత్తేన లక్ఖితా పుణ్ణమాసీ ఫుస్సీ, ఫుస్సో (అహో)-మఘాయ ఇన్దుయుత్తాయలక్ఖితా పుణ్ణమాసీ మాఘీ, మాఘో (అహో)

యా స్స దేవతా పుణ్ణమాసి.

సేతి పఠమన్తా అస్సేతి ఛట్ఠత్థే ణే హోతి యం పఠమన్తం సా ద్వే దేవతా పుణ్ణమాసీ వా-సుగతో దేవతా అస్సేతి సోగతో-మాహిన్దో, యామో, చారుణో-ఫుస్సీ పుణ్ణమాసీ అస్స సమ్బన్ధినీతి ఫుస్సో, (మాసో) ఏవమ్మాఘో.

వ్యాకరణమధితే జానాతి వాత్వేవమాదివగ్గహే.

తమధీతే తజ్జానాతి కణికా చ.

దుతియన్తతో తమధీతే తజ్జానాతీతి ఏతేస్వత్తేసు ణేహోతి కోణికో చ-వేయ్యాకరణే-కతయాదేసస్సికారస్స"తదా దేసా తదివ భవన్తి"తి ఞాయా సరానమచ్చాదినా ఏకారే యాగమద్విత్తాని-కే-కమకో, పదకో-ణికే-సుత్తన్తికో, వేనయికో-"తేన నిబ్బత్తే"తి తతియన్తా నిబ్బత్తత్థణే-కుసమ్బేన నిబ్బత్తా కోసమ్బీ, (నగరీ.)

తత్ర భవే.

సత్తమ్యన్తా భవత్థే ణే హోతి-ఉదకే భవో ఓదకో-"అజ్జాదీహి తనో"తి భవత్థే తనో-అజ్జభవో అజ్జతనో-ఏవం హీయత్తనో-"ఞోనమవణ్ణే"తి అకారో-"సరమ్హా ద్వే"తి తస్స ద్విభావో.

పురాతోణో చ

పురా ఇచ్చేతస్మా భవత్థే ణే హోతి తనో వ-పురా భవో పురాణే, పురాతనో.

అమాత్వచ్చో.

అమా సద్దతో అచ్చో హోతి భవత్థే-అమా భవో అమచ్చో.

మజ్ఝాదిత్విమో.

మజ్ఝాదీహి సత్తమ్యన్తేహి భవత్థే ఇమో హోతి-మజ్ఝే భవో మజ్ఝిమో, అన్తిమో-కుసిణరాయం భవో చ్చేవమాదివిగ్గహే.

కణ్ణేయ్య ణేయ్యకయ్యా.

సత్తమ్యన్తా ఏతే పచ్చయా హోన్తి బహులం భవత్థే-కణ-కోసిణరకో-ణేయ్య-గఙ్గేయ్యో, వానేయ్యో-ణేయ్యక-కోలేయ్యకో-య-గమ్మో-రస్సోకారలోపపు- బ్బరూపాని-ఇయ-గమియో, ఉదరియం-"ణికో"తి సత్తమ్యన్తా భవత్థే ణికో హోతి సరదే భావో సారదికో, హేమన్తికో.

తమస్స సిప్పం సీలమ్పణ్యమ్పహరణమ్పయోజనం.

పఠమన్తా సిప్పాదివాచకా అస్సేతి ఛట్ఠత్థే ణికో హోతి-వీణావాదనం సిప్పమస్స వేణికో. పంజసుకూలధారణం సీలమస్స పకంసుకులికో, గన్ధో పణ్యమస్స గన్ధికో, వాపో పహరణమస్స వాపికో, సతం పయోజనమస్స సాతికం"తంపహన్తారపహతి గచ్ఛతుఞ్ఛతిచరతి"తి దుతియన్తా భన్తిచ్ఛేవమాదిసవత్థేసు ణికో హోతి-పక్ఖినోభన్తితి పక్ఖికో-సాకుణికో-సతమరపాతీతి సాతికం-పరదారం గచ్ఛతీతిపారదారికో-బదరే ఉఞ్ఛతీతి బాదరికో-ధమ్మం చరతీతి ధమ్మికో-అధమ్మికో-"తేన కతం కీతం బద్ధమభియఙ్ఖతం కసంసట్ఠం హతం హన్తి జితం జయతి దిబ్బతి ఖనతి తరతి చరతి వహతి జీవతి"తి తతియన్తా కతాదిస్వత్థేసు ణికో హోతి-కాయేన కతంవకాయికం-సతేన కీతం సాతికం-వరత్తాయ బద్ధోవా రత్తికో-ఘుతేన అభిసఙ్ఖతం కసంసట్ఠం వా ఘాతికం-(అభిసఙ్ఖతం కతాభిసఙ్ఖారం, కసంసట్ఠం మిస్సితం)-జాలేన హతో భన్తీతివా చాలికో-అక్ఖేహి జితమక్ఖికం-అక్ఖేహి జయతి దిబ్బతీతి వా అక్ఖికో-ఖనిత్తియా ఖనతీతి ఖానిత్తికో-ఇహ నభవతి "అఙ్గులియా ఖన్తీ"తి అనభిధానా అభిధానలక్ఖణ హి తబ్బాది ణదిసమాసా-ఉళుమ్పేన తరతీతి ఓళుమ్పికో-సకటేన చరతీతి సాకటికో-ఖన్ధేన వహతీతి ఖన్ధికో-వేతనేన జీవతీతి వేతనికో-"తస్స సంవత్తతీ"తి చతుత్థ్యన్తా సంవత్తతీతి పోనోభవికో-"మనాద్యపాదినమో మయే చే"తి దుతియోకారో.

తతోసమ్భుతమాగతం.

పఞ్చమ్యన్తా సమ్భు తమాగతన్తి ఏతేస్వత్థేసుణికో హోతి-మాతితో సమ్భుతమాగతం వా మత్తికం, పేత్తికం.

సురభితో సమభుతన్తి నవిగ్గహే.

దిస్సన్తఞ్ఞేపి పచ్చయా.

వుత్తతో'ఞ్ఞేపి పచ్చయా దిస్సన్తి వుత్తావుత్తత్థేసుతిణ్యో-సోరబ్భం-"తత్థ వసతి కవిదితోభత్తో నియుత్తో"తి ణికో-రుక్ఖమూలే వసతీతి రుక్ఖమూలికో, లోకే విదితో లోకికో, చతుమహారాజేసు భత్తా చతుమ్మహారాజికా-ద్వారే నియుత్తో దోవారికో-దస్సోక తదమినాదిపాఠా.

తస్సిదం.

ఛట్ఠియన్తా ఇదమిచ్చస్మిం అత్థే ణికో హోతి-సఙ్ఘస్స ఇదం సఙ్ఘికం, పుగ్గలికం-"ణో"తి ఛట్ఠియన్తా ఇదమిచ్చతస్మిం అత్థేణో-మోగ్గల్లాయనస్స ఇదం మోగ్గల్లాయనం, (వ్యాకరణం)-సోగతం, (సాసనం).

పితితో భాతరి రేయ్యణ.

పితుసద్దా తస్స భాతరి రేయ్యణ హోతి-రోను'బన్ధో.

రానుబన్ధే'న్తసరాదిస్స.

అన్తో సరో ఆది యస్సావయవస్స తస్స లోపో హోతి రానుబన్ధేతి ఉలోపో-పితు భాతా పేత్తేయ్యో.

మాతితో చ హగినియం ఛో.

మాతుతో చే పితుతో చ తేసం భగినియం ఛో హోతి-మాతుభగిని మాతుచ్ఛా-“ఇత్థియమత్వా”తి ఆ-ఏవమ్పితుచ్ఛా.

మాతాపితుస్వామహో.

మాతాపితుహి తేసం మాతాపితుస్వామహో హోతి-మాతు మాతా మాతామహీ-మాతు పితా మాతామహో-పితు మాతా పితామహీ-పితు పితాపి నామహో.

హితే రేయ్యణ.

మాతాపితూహి హితే రేయ్యణ హోతి-మాతు హితో మత్తేయ్యో, పితు హితో పేత్తేయ్యో.

తమస్స పరిమాణం ణికో చ.

పఠమన్తా అస్సేతి అస్మిం అత్థే ణికో హోతి కోవ తఞ్చే పఠమన్తం పరిమాణమ్భవతి.

దోణే పరిమాణమస్స దోణికో, (వీహి)-ఏకమ్పరిమాణమస్స ఏకకం-ద్వికం, తికం, చతుక్కం, పఞ్చకమిచ్చాది.

సఞ్జాతా తారకాదిత్వితో

తారకాదిహి పఠమన్తేహి అస్సేతి ఛట్ఠత్థే ఇతో హోతి తే

చే సఞ్జాతా హోన్తి-తారకా సఞ్జాతా అస్స తారకితం-(గగనం)-పుప్ఫితో-(రుక్ఖో).

మానే మత్తో.

పఠమన్తా మానవుత్తితో అస్సేతి అస్మిం అత్థే మత్తో హోతి-ఫఖలం ఉమ్మానమస్స ఖఫలమత్తం. హత్థో పరిమాణమస్స హత్థమత్తం, సతం మానమస్స సతమత్తం.

ణే చ పురిసా

పురిసా పఠమన్తా ఉద్ధమానవుత్తితో అస్సేతి అస్మిం అత్థే ణే హోతి మత్త తఘ్గా చ-పురిసో ఉమ్మానమస్స పోరిసం, పురిసమత్తం. పురిసతఘ్గం.

తస్స భావకమ్మేసు త్త తా త్తనణ్యణేయ్య ణిఖ ణియా.

భవన్తి ఏతస్మా సద్దబుద్ధీతి భావో సద్దప్పవత్తి నిమిత్తం-కమ్మం క్రియా-ఛటారియన్తా భావే కమ్మే చ త్త తాదయో హోన్తి బహులం-సామఞ్ఞవిధయో పయోగమనుసారయన్తితి కుతో చి ద్వీసుకుతో చి భావే యేవ-న చ సబ్బే సబ్బతో హోన్తి అఞ్ఞత్ర త్తతాహి-నీలస్స పటాస్స భావో నీలత్తం నీలతాతి గుణే భావో-ఇహ గుణవసా నిలసద్దోనీలగుణయుత్తే దబ్బే వత్తతే

నిమిత్తస్సరుపానుగతాఞ్చబుద్ధి-ఏవమఞ్ఞత్రాపి యథానురూపంఞాతబ్బం నీలస్సగుణస్స భావో నీలత్తంనీలతాతి నీలగుణజాతి-గోత్తం గోతాతి గోజాతి-పాచకత్తత్తి పచనక్రియాసమ్బన్ధో-రాజపురిసత్తన్తి రాజసమ్బన్ధో-దేవదత్తం చన్దత్తం సూరియత్తన్తి తదవత్థావిసేస సామఞ్ఞం-ఆకాసత్తం అభావత్తన్తి ఉపచరితభేదసామఞ్ఞం-అలసస్స భావో కమ్మం వా అలసత్తం అలసతా-త్తన, పుథుజ్జనత్తనం-ణ్య, చాపకల్యం"సకత్థేతీ"సకత్థేపి-అకిఞ్చనమేవ ఆకిఞ్చఞ్ఞం-ణేయ్య, నోచేయ్యం-ణ, పాటవం-అవజ-ఇయ, నగ్గియం-ణి య, పోరోహితియం.

తర తమిస్సికియిట్ఠాతిసయే.

అతిసయే వత్తమాననతో హోన్తేతే పచ్చయా-అతిసయేన పాపో పాపతరో, పాపతమో, పాపిస్సికో. పాపియో. పాపిట్ఠో-అతిసయన్తాపి అతిసయప్పచ్చయో-అతిసయేన పాపిట్ఠో పాపిట్ఠతరో-ఉదుమ్బరస్స వికారో'వయవోత్వేవమాదివిగ్గహే.

తస్స వికారావయవేసు ణ ణిక ణేయ్య మయా.

పకతియా ఉత్తరమవత్థన్తరం వికారో-ఛట్ఠియన్తా నామస్మా వికారే'వయవే చ ణదయో హోన్తి బహులం-ణ, ఓదుమ్బరం-(భస్మం పణ్ణం వా)-ణిక, కప్పాసికం-నేయ్య, ఏణేయ్యం-మయ. తిణమయం-"అఞ్ఞస్మిన్తి" అత్థన్తరేపి-గున్నం కరిసం గోమయం.

మనుస్సానం సముహోత్వేవమాదివిగ్గహే.

సముహే కణ్ణణికా.

ఛట్ఠియన్తా సమూహే కణ్ణణికా హోన్తి-మానుస్సకం. కాకం, ఆపుపికం-"జనాదీహి తా"తి సమూహే తా-జనానం సమూహో జనతా. గజతా, బన్ధుతా.

ఏకా కాక్యసహాయే.

ఏకస్మా అసహాయత్థే క ఆకీ హోన్తి-ఏకో'వ ఏకకో, ఏకాకీ.

అయుభద్వితీహంసే.

ఉపద్వితీహి అవయవవుత్తీహి పఠమన్తేహి అస్సేతి ఛట్ఠత్థే అయో హోతి-ఉభో అంసా అస్స ఉభయం. ద్వయం. తయం-చిన్తం పురణేచ్చా దివిగ్గహే-"చతుత్థదుతియేస్వేసం తతియపఠమా"తి నిపాతనా పూరణత్థే ద్వితో తియో ద్విస్స దు చ తిచతుహి అతియత్తాచ-దుతియో. తతియో. చతుత్థో.

మ పఞ్చాదిహి కతీహి.

ఛట్ఠియన్తాయ పఞ్చాదికాయ సఙ్ఖ్యాయ కతిస్మా చ మో హోతి పూరణత్థే-పఞ్చన్నం పురణో పఞ్చమో-ఏవం సత్తమో, అట్ఠమో, ఇచ్చాది.

ఛాట్ఠ ట్ఠమా.

ఛసద్దా ట్ఠ ట్ఠమా హోన్తి పురణత్థే-ఛన్నం పూరణే ఛట్ఠో, ఛట్ఠమో వా.

తస్స పురణేకాదసాదితో వా.

ఛట్ఠియన్తాయేకాదసాదికాయ సఙ్ఖ్యాయ డో హోతి పూరణత్థే విభాసా-డకారో'నుబన్ధో-ఏకాదసన్నం పూరణే ఏకాదసో-అఞ్ఞత్ర-ఏకాదసమోచ్చాది-ఏవం ద్వాదసో ఇచ్చాది-ఏకూనవీసత్యాదిహితుడే.

సే సతిస్స తిస్స.

సే పరే సత్యన్తస్స తికారస్స లోపో హోతీతి తిలోపో. ఏకునవీసో.

సతాదీనమి చ.

సతాదికాయ సఙ్ఖ్యాయ ఛట్ఠియన్తాయ పురనత్థే మో హోతి సతా దినమి చాన్తాదేసో-సతస్స పూరణే సతిమో, సహస్సిమో. వీసతి అధికా అస్మిం సతే సహస్సే వాతి ఏవమాదివిగ్గహే.

సఙ్ఖ్యాయ సచ్చుతీసాసదసన్తాయాధికాస్మిం సతసహస్సే డో.

సత్యన్తాయ ముత్యన్తాయ ఈసన్తాయ ఆసన్తాయ దసన్తాయ చ సఙ్ఖ్యాయ పఠమన్తాయ అస్మిన్తి సత్తమ్యత్థే డో హోతి సా చే సఙ్ఖ్యా అధికా హోతి యదస్మిన్తి తఞ్చే సతం సహస్సం సతసహస్సం వా హోతి-తిలోపే-వీసం-సతం, సహస్సం, సతసహస్సం వా-ఉత్యన్తాయ-నహుతం-సతం. సహస్సం, సతసహస్సం వా-ఈసన్తాయ-చత్తారీసం-సతం. సహస్సం, సతసహస్సం వా-ఆసన్తాయ-పఞ్ఞాసం-సతం, సహస్సం. సతసహస్సం వా-దసన్తాయ-ఏకాదసం-సతం, సహస్సం, సతసహస్సం వా-సచ్చుతీసాసదసన్తాయాతి కిం? ఛ అధికా అస్మిం సతే-అధికేతి కిం? పఞ్చదస హీనా అస్మిం సతే-అస్మిన్తి కిం?వీసతి అధికా ఏతస్మా సతా-సతసహస్సేతి కిం? ఏకాదసాధికా అస్సం వీసతియం.

తమేత్థస్సత్థీతి మన్తు.

పఠమన్తా ఏత్థ అస్స అత్థీతి ఏతేస్వత్థేసు మన్తు హోతి-ఇతిసద్దస్స వివక్ఖానియమనత్థత్తా పహుతాదియుత్తేయేవ అత్థ్యత్థే హోతి-వుత్తంహి.

> పహుతే చ పసంసాయం నిన్దాయద్వాతిసాయనే;
> నిచ్చయోగే చ సంసగ్గే హోన్తిమే మన్తుఆదయో.

పహుతా గావో ఏత్థ దేసే అస్స వా పురిసస్స సన్తీతి సగోమాపసంసాయం. పసత్థా జాతి అస్స అత్థీతి జాతిమా-నిన్దాయం, వలిమాఅతిసాయనే, బుద్ధిమా-నిచ్చయోగే, జుతిమా-సంసగ్గే, హలిద్దిమా. తమేత్థస్సత్థీతి అధికారో.

వన్త్వవణ్ణా.

పఠమన్తతో అవణ్ణన్తా మన్త్వత్థే వన్తు హోతి-సీలవా, దయావా-అవణ్ణాతి కిం? బుద్ధిమా.

దణ్డాదిత్వికఈ.

దణ్డాదీహి ఇక ఈ హోన్తి వా మన్త్వత్థే-దణ్డికో, దణ్డీ-గన్ధికో గన్ధి-ఇతిసద్దస్స విససనియమన్థత్తా కుతో చి ద్వే కుతోచే కమేకంవ-నావికో, సుఖీ.

తపాదిహి స్సీ.

తపాదితో వా స్సీ హోతి మన్త్వత్థే-తపస్సీ, యసస్సీ-వాత్వేచ-యసవా.

సద్ధాదిత్వ.

సద్ధాదీహిమన్త్వత్థఅహోతివా-సద్ధో, పఞ్ఞో-వాత్వేవ-పఞ్ఞవా.

ణో తపా.

తపసద్దా ణో హోతి మన్త్వత్థే-తాపసో-మనాదిత్తా "మనాదీనం సక"ఇతి ఇనుబన్ధే సక-"మాయామేధాహి వీ"తి మన్త్వత్థే వీ-మాయావి, మేధావీ.

తో పఞ్చమ్యా.

పఞ్చమ్యన్తా బహులం తో హోతి-గామస్మా గామతో-ఇమేన కిం సద్దేహి తోమ్హి-"ఇతో తేత్తో కుతో"తి ఇమస్స టి నిపచ్చతే ఏతస్స టఏత కస్స కుత్తఞ్చ-ఇమస్మా ఇతో, ఏతస్మా అతో ఏత్తో, కస్మా కుతో.

అభ్యాదిహి.

అభిఆదీహి తో హోతి-అపఞ్చమ్యన్తేహిపి విధానత్తో'యం-అభితో, పరితో, పచ్ఛతో, హేట్ఠతో.

ఆద్యాదీహి.

ఆదిప్పభుతీహి తో హోతి-ఆదో ఆదితో, మజ్ఝే మజ్ఝతో, యం యతో.

సబ్బాదితో సత్తమ్యా త్రత్థా.

సబ్బాదీహి సత్తమ్యన్తేహి త్రత్థా హోన్తి-సబ్బస్మిం సబ్బత్ర, సబ్బత్థ-యస్మిం యత్ర, యత్థ-బహులాధికారా న తుమ్హామ్హేహి.

కత్థేత్థ కుత్రాత్ర క్వేహిధ.

ఏతే సద్దా నిపచ్చన్తే-కస్మిం కత్థ, కుత్ర, క్వ-ఏతస్మిం ఏత్థ, అత్ర-అస్మిం ఇహ, ఇధ.

ధీ సబ్బా వా.

సత్తమ్యన్తతో సబ్బస్మా ధివా హోతి-సబ్బధి-వాతికిం, సబ్బత్ర.

యా హిం.

సత్తమ్యన్తా యసద్దా హిం వా హోతి-యహిం-వాత్వేవ-యత్ర.

తా హచ.

సత్తమ్యన్తా తతో వాహం హోతి హిఞ్చ-తహం, తహిం-వాత్వేవ-తత్ర.

కుహింకతం.

కింసద్దా సత్తమ్యన్తా హిం హం నిపచ్చన్తే కిస్స కుకా చ-కుహిం కహం-సబ్బస్మిం కాలేచ్చేవమాది విగ్గహే.

సబ్బేకఞ్ఞయతేహి కాలే దా.

ఏతేహి సత్తమ్యన్తేహి కాలే దా హోతి-సబ్బదా ఏకదా, అఞ్ఞదా, యదా, తదా.

కదా కుదా సదా ధునేదాని.

ఏతే సద్దా నిపచ్చన్తే-కస్మిం కాలే కదా, కుదా-సబ్బస్మిం కాలే సదా-ఇమస్మిం కాలే అధునా, ఇదాని.

అజ్జ సజ్జవపరజ్జేవతరహి కరహా.

ఏతే సద్దా నిపచ్చన్తే-

పకతి పచ్చయో ఆదేసో కాలవిసేసోతి సబ్బమేతం నిపాతనా లబ్భతి-ఇమస్స టో జ్జో వాహని నిపచ్చతే-అస్మిం అహని అజ్జ-సమానస్స సభావోజ్జు వాహతి-సమానే అహతి సజ్జు-అపరస్మా జ్జు వాహతి-అపరస్మిం అహతి అపరజ్జు-ఇమస్సేతో కాలేరహి చ-ఇమస్మిం కాల్లేతరహి-కింసద్దస్స కో రహ వానజ్జతనే-కస్మిం కాలే కరహ.

సబ్బాదీహి పకారే థా.

సామఞ్ఞస్స భేదకో విసేసో పకారో, తత్థ వత్తమానేహి సబ్బాదీహి థా హోతి-సబ్బేన పకారేన సబ్బథా-యథా, తథా.

కథమిత్థం.

ఏతే సద్దా నిపచ్చన్తే పకారేతి కిమిమేహి థంపచ్చయోకేత తేసం యథాక్కమం-కేన పకారేన కథం, ఇమినా పకారేన ఇత్థం.

ఏకేన పకారేన ఏకం వా పకారం కరోతిచ్చేవమాదివిగ్గహే.

ధా సఙ్ఖ్యాహి.

సఙ్ఖ్యావాచీహి పకారే ధా పరో హోతి-ఏకధా కరోతి-ద్విధా,తిధా, చతుధా, పఞ్చధా కరోతిచ్చేవమాదివిగ్గహో-బహుసద్దా వేపుల్లవాచీ సఙ్ఖ్యావాచీ చ-యదా సఙ్ఖ్యావాచీ తదా బహుధా కరోతి.

వేకా జ్ఝం.

ఏకస్మా పకారే జ్ఝం వా హోతి-ఏకజ్ఝం-వాతి కిం, ఏకధా.

ద్వితీహేధా.

ద్వితీహి పకారే ఏధా వా హోతి-ద్వేధా, తేధా-వాత్వేవ-ద్విధా, తిధా-ఏకం వారం భుఞ్జతిచ్చేవమాదివిగ్గహే.

వార సఙ్ఖ్యాయ క్ఖత్తుం.

వారసమ్బన్ధితియా కతిసఙ్ఖ్యాయ క్ఖత్తుం హోతి-కతివారే భుజతి కతిక్ఖత్తుం భుఞ్జతి.

బహుమ్హా ధా చ పచ్చాసత్తియం.

వారసమ్బన్ధినియా బహుసఙ్ఖ్యాయ ధా హోతి క్ఖత్తుఞ్చ వారానఞ్చే పచ్చాసత్తి హోతి-బహువారే బుఞ్జతి బహుధా వా దివసస్స బుఞ్జతి, ఖహుక్ఖత్తుం వా, పచ్చాసత్తియన్తి కిం, బహుక్ఖత్తుం మకాసస్స భుఞ్జతి.

సకిం వా.

ఏకం వారమిచ్చస్మిం అత్థే సకిన్తి వా నిపచ్చతే ఏకస్మా కిం ఏకస్స చ సాదేసో-ఏకం వారం భుఞ్జతి సకిం భుఞ్జతి-వాతి కిం, ఏకక్ఖత్తుం భుఞ్జతి.

సో వీచ్ఛాప్పకారేసు.

క్రియాయ గుణేన దబ్బేన వా భిన్నే అత్థే వ్యాపితుమిచ్ఛా వీచ్ఛావీచ్ఛాయమ్పకారే చ సో హోతి బహులం-సామఞ్ఞనిద్దేసా యథాసమ్భవం విభత్యన్తా యతో కుతో విసద్దా హోతి-విచ్ఛాయం-ఖణ్డం ఖణ్డం కరోతి ఖణ్డసో కరోతి-సబ్బేన పకారేన సబ్బసో.

అభుత తబ్భావే కరాయభుయోగే వికారా చీ.

అవత్థావతో’వత్థన్తరేనాభుతస్స తాయావత్థాయ భావే కరాసభూహి సమ్బన్ధే సతి వకారవాచకాచీ హోతి-చకారో“చీ క్రియత్థేహీ”తి విసేసనత్థో-అధవలం ధవలం కరోతీతి ధవలీకరోతి-అధవలో ధవలో సియా భవతి వా ధవలీసియా. ధవలీభవతి-అభుతతబ్భా వేతి కిం, ఘటం కరోతి-కరాసభుయోగేతి కిం. అధవలో ధవలో జాతతే-వికారాతి కిం, సువణ్ణం కుణ్డలీకరోతి.

ణద యో.

అథ తబ్బాదయో వుచ్చన్తే క్రియత్థేహి “క్రియత్థా”తి అధికారతో, క్రియా అత్థో ఏతస్సాతి క్రియాత్థో(ధాతు)-సో చ ద్వివిధో సకమ్మకా కమక్మకవసేన-తత్థ యస్మిం క్రియత్థే కత్తువాచిని కమ్మం గవేసీయతే, సో సకమ్మకో ఇతరో అకమ్మకో-తేసు యథారహం సకమ్మ కతో కమ్మాదో కారకే కమ్మావచనిచ్ఛాయమ్భావే చ తబ్బాదయో వేదితబ్బా-అకమ్మకతో పన భావో కమ్మవజ్జితే చ కారకే-క్రియాతి చ గమనపచనాదికో అసత్తసమ్మతో కత్తరీ కమ్మేవా పతిట్ఠితో కారకసమూహసాధియో పదత్థో వుచ్చతి, వుత్తంహి.

“అద్దబ్బభుతం కత్తాది-కారకగ్గామసాధియం;
పదత్థం కత్తుకమ్మటాఠం-క్రియమిచ్ఛన్తి తబ్బిదు”.

కర కరణే-అకారో ఉచ్చారణత్థో-ఏవముత్తరత్రాపి-కరితి రితే-బహులమితి సబ్బత్థ వత్తతే.

భావకమ్మేసు తబ్బానీయా.

తబ్బఅనియా క్రియత్థా పరే భావకమ్మేసు బహులం భవన్తి-పచ్చయేతి పచ్చయవిధానతోఽస్మిం సబ్బత్థాధికారో.

తుంతునతబ్బేసు వా.

తుమాదిసు పచ్చయేసు వా కరస్స ఆ హోతి-అఞ్ఞత్ర.

పరరూపమయకారే బ్యఞ్జనే.

క్రియత్థానమన్తబ్యఞ్జనస్స పరరూపం హోతి యకారతోఽస్మిం బ్యఞ్జనాదో పచ్చయేతి పరరూపం-కరణం కాతబ్బం. కత్తబ్బం వా-నపుంసకలిఙ్గం-భావస్సేకత్తాపి తబ్బాద్యభిహితో భావో దబ్బమివ పకాసతీతి బహువచనఞ్చ హోతి-కమ్మే-కరీయతీతి కాతబ్బోక కత్తబ్బో-అభిధేయ్యస్సేవ లిఙ్గవచనాని.

విసేస్సలిఙ్గా తబ్బాది తత్థాదో పఞ్చ భావజా,
నపుంసకే సియుం భావే క్తో చానో అకన్తరీ;
భావస్మిం ఘ్యణ పుమే ఏవం ఇయువణ్ణగహాదిజో,
అప్పచ్చయోపి చాసజక్ఖ్యా తుమాది కత్వాన్తకా సియుం.

అనీయే-

రా నస్స ణే.

రాన్తతో క్రియత్థా పరస్స పచ్చయనకారస్స ణో హోతి-కరణీయం-బహులాధికారా కరణాదిసుపి భవన్తీ-సినా సోచేయ్యే-దివా దిసేసో-సినాయన్తే'సేనాతి సినానీయం(చుణ్ణం)-దా దానే-దియతే అస్సాతి దానీయో-(బ్రాహ్మణే)-ఠా గతినివుత్తియం-ఉప పుబ్బో-ఉపతిట్ఠతీతి ఉపట్ఠానీయో-(సిస్సో)-ధాతునమనేకత్థత్తాయేవ ఠా ఇచ్చస్మిం ధాతుమ్హి సన్తమేవోపట్ఠానత్థం ఉపసద్దో జోతేతి-వుత్తంహి.

> "సన్తమేవ హి నీలాది-వణ్ణం దీపాదయో వియ;
> ధాతుస్మిం సన్తమేవత్థం ఉపసగ్గా పకాసకో".

వచ బ్యత్తవచనే-

ఘ్యణ.

భావకమ్మేసు క్రియత్థా పరో ఘ్యణ హోతి బహులం-ఘకారణకారానుబన్ధా.

కగా చజానం ఘానుబన్ధే.

ఘానుబన్ధే చకారజకారన్తానం క్రియత్థానం కగా హోన్తి యథాక్కమన్తి వస్స కో.

అస్సా ణనుబన్ధే.

ణకారానుబన్ధే పచ్చయే పరే ఉపన్తస్స అకారస్స ఆ హోతి-వుచ్చతీతి వాక్యం-చి వయే-ఘ్యణ.

యువణ్ణానమ్హో పచ్చయే.

ఇవణ్ణువణ్ణన్తానం క్రియత్తానం ఏ ఓ హోన్తి యథాక్కమం పచ్చయేతి ఇస్సేకారే"సరమ్హా ద్వే"తి యస్స ద్విభావే చ-చయనం చియతీతి వా చేయ్యం-దా దానే.

ఆస్సే చ.

ఆకారన్తతో ఘ్యణ హోతి భావకమ్మేసు ఆస్స ఏ చ-దానం దీయతీతి వా దేయ్యం-వద పచనే"వదాదీహి యో"తి భావకమ్మేసు యోచవగ్గపుబ్బరూపేసు-వదనం వదితబ్బం వా వజ్జం-అమ గమ గమనే వదాదిత్తా యే-గమనం గమ్యతేతి వా గమ్యం-గుహ సంవరణే-"గుహాదీహియక"ఇతి భావకమ్మేసు యక-కకారో కానుబన్ధకారియత్థో.

లహుస్సుపన్తస్స

లహుభుతస్స ఉపన్తస్స యువణ్ణస్స ఏ ఓ హోన్తి యథాక్కమం పచ్చయేతి సమ్పత్తస్సో కారస్స "నతే కానుబన్ధనాగమేసు"తి పటిసేధో-గుహణం గుహితబ్బం కవా గుయ్హం-విపల్లాసో-సాస అనుసట్ఠియం-యక.

సాసస్య సిస వా.

సాసస్స వా సిస హోతి కానుబన్ధే-పుబ్బరూపే-సాసీయతీతి సిస్సో-సిసాదేసాభావపక్ఖే-

ఏఇ బ్యఞ్జనస్స.

క్రియత్థా పరస్స బ్యఞ్జనాదిప్పచ్చయస్స ఇఁ వా హోతి-ఇకారో "ఇఁ లస్సే"తి విసేసనత్థో,సాసియో-వవత్థితవిభాసత్తా వాధికారస్స క్వచి ఇఁస్సాభావో-కత్తబ్బం.

కత్తరి లతుణకా.

కత్తరి కారకే క్రియత్థా లతుణకా హోన్తి-లకారో "లతుపితాదనమా సిమ్హీ"తి విసేసనత్థో-దదాతీతి దాతా-ణకే-

అస్సాణపిమ్హి యుక.

అకారన్తస్స క్రియత్థస్స యుక హోతి ణపితో'ఞ్ఞస్మిం ణనుబన్ధే, దాయకో-వధహింసాయం-"ఇఁబ్యఞ్జనస్సా"తి ఇఁ-వధేతీతివధితా,ణకే-"అస్సాననుబన్ధే"తి ఉపన్తస్స అస్స ఆత్తేసమ్పత్తే-

అఞ్ఞత్రాపి.

కానుబన్ధనాగమతో'ఞ్ఞస్మిమ్పి తే ఏ ఓ ఆ క్వచి న హోన్తీకి పటాసేధో-వధకో-ఉచ్ఛేదనే.

క్వవణ.

కమ్మతో పరా క్రియత్థా క్వచి అణ హోతి కత్తరి-ఓకారే-

ఆయావా ణనుబన్ధే.

ఞోనమాయావా హోన్తి యథాక్కమం సరాదో ణనుబన్ధేతి తస్సా వాదేసో-సరం లుణతీతి సరలావో, కుమ్భం కరోతీతి కుమ్భకారో-క్వచీతి కిం, కమ్మకారో-ఏత్థ"భావకారకేస్వ ఘణఘకా"తి అప్పచ్చయో-దిస పేక్ఖణే.

సమానఞ్ఞభవన్తయాదితుపమానా దిసా కమ్మే రీరిక్ఖకా సమానాదిహి యాదీహి చోపమానేహి పరా దిసా కమ్మకారకే రీరిక్ఖకా హోన్తి-"రానుబన్ధే'న్తసరాదిస్సా"తి దిసస్స ఇసభాగస్స లోపే"రీరిక్ఖకేసూ"-తి సమానస్స సాదేసే చ-సమానో వియ దస్సతీతి సదీ, సదిక్ఖో-కే-

న తే కానుబన్ధనాగమేసు.

తే ఏ ఓ ఆ కానుబన్ధే నాగమే చ న హోన్తీతి ఏత్తాభావే, సదిసో.

సమానా రో రీరిక్ఖకే.

సమానసద్దతో పరస్స దిసస్స ర హోతి వా రీరిక్కకేసూతి పక్ఖే దస్స రాదేసే-సరీ, సరిక్ఖో, సరిసో.

సబ్బాదీనమా.

రీరిక్ఖకేసు సబ్బాదీనమా హోతి-అఞ్ఞాదీ, అఞ్ఞాదిక్ఖో, అఞ్ఞాదిసో.

న్తకిమిమానం టా కీ టీ.

రీరిక్కకేసు న్త కిం ఇమ సద్దానం టా కీ టీ హోన్తి యథాక్కమం టకారా సబ్బాదేసత్థా-భవాదీ, భవాదిక్ఖో, భవాదిసో-యాది, యాదిక్ఖో, యాదిసో-త్యాది, త్యాదిక్ఖో, త్యాదిసోచ్చాది-తుమ్హామ్హా నన్తు అయం విసేసో.

తుమ్హామ్హానం తా మేకస్మిం.

రీరిక్ఖకేసుతుమ్హఅమ్హానం తా మా హోన్తే కస్మిం యథాక్కమం-తాది, మాది, తాదిక్ఖో, మాదిక్ఖో, తాదిసో, మాదిసో-ఏకస్మిన్తి కిం, తుమ్హాదిసో, అమ్హాదిసో-చి చయే.

భావకార కేస్వఘుణఘుకా.

భవే కారకే చ క్రియత్థా అ ఘుణ ఘు కా హోన్తి బహులం-అ-ఇస్సేకారే.

ఞోనమయవా సరే.

సరే పరే ఞోనమయవా హోన్తి యథాక్కమన్తి తస్స అయాదేసో చ-వయనం చియతీతి వాచయో-నీపాపుణనే-వి పుబ్బోవినయనం వినేతీతి వా వినయో-రు సద్దే-రవనం రవో-భు సత్తాయం. భవనం భవో-గహ ఉపాదానే-ప పుబ్బో-పగ్గణ్హణం పగ్గహో-గహ మద దప రణ సర వర చరాదయో గహాదయో-కర కరణే, కిచ్ఛత్థే దుమ్హి అకిచ్ఛత్థేసు ఈసం సుసు చుప్పదేసు-దుక్ఖేన కరీయతీతి కరణం వా దుక్కరం-సుఖేన కరీయతీతి కరణం వా ఈసక్కరం, సుకరం-చజ హానియం-ఘుణ-చజనం చాగో-పచ పాకే-ని పుబ్బోఘు,నిపచతీతి నిపకో-ఖిప పేరణే-క-ఖిపతీతి ఖిపకో-పీతప్పణే.

యువణణానమియద్ధువజ సరే.

ఇవణ్ణువణ్ణన్తానం క్రియత్థానమియబుద్ధవజ హోన్తి సరే క్వచీతి ఇయజ-ణేతీతి పియో-భు సత్తాయం-అభి పుబ్బో.

క్వి

క్రియత్థా క్వి హోతి బహులం భావకారకేసు.

క్వీస్స.

క్రియత్థా పరస్స క్విస్స లోపో హోతీతి క్విలోపే-అభిభవతీతి అభిభు-ఏవం సయమ్భు-అమ గమ గమనే-క్విమ్హి-“క్విమ్హి లోపో”న్తబ్యఞ్జనస్సా”తి మలోపో-ఉరసా గచ్ఛతీతి ఉరగో-దా దా నే-“అనో”తి క్రియత్థా భావకారకేస్వానో-దత్తి దియతీతి వాదానం-సంప పుబ్బే-సమ్మా పదీయతే యస్స తం సమ్పదానం-అప ఆ పుబ్బే-అపాదదాతి ఏతస్మాతి అపాదానం-కర కరణే-అధి పుబ్బో-“రా నస్స ణో”-తి ణే-అధికరీయతి ఏతస్మిన్తి అధికరణం-గహ ఉపాదానే.

తథనరానం టరణళా.

తథనరానం టరణళా హోన్తి వా యథాక్కమన్తి నస్స ణదేసే-గణ్హితబ్బం గహణం-పద గమనే-నిపుబ్బో.

పదాదీనం క్వచి.

పదాదీనం యుక హోతి క్వచి పచ్చయే-నీపత్తి నిపజ్జనం-పీ తప్పణే-అనమ్హి వనాదినా నాగమే చ’న తే’ ఇచ్చాదినా ఏ న హోతి-పీతి పీణనం-విజి భయ చలనేసు-సం పుబ్బో-సంవిన్తి సంవేజనం-“అఞ్ఞత్రాపీ”తి ఏత్తాభావే-సంవిజనం-కుధ కోపే-కుజ్ఝతి సీలేనాతి కోధనో-భిక్ఖ యాచనే.

ఇత్థియమ ణ క్తి క యక యా చ.

ఇత్థిలఙ్గే భావే కారకే చ క్రియత్థా అఆదయో హోన్త్యనో చ బహులం-అ-భిక్కనం భిక్ఖీయతీతి వా భిక్ఖా-ఆపచ్చయో-ణో-కారణం కారా-చారకం-యథాకథఞ్చి సద్దనిప్ఫన్తి రూళ్హితో అత్థనిచ్చయో-భిద విదారణే-క్తి-భేదనం భిజ్జతేతి వా భిత్తి-రూజ భఙ్గే-కో-రుజతీతి రుజా-విద ఞాణే-యక-వేదనం విదన్తి ఏతాయాతి వా విజ్జా-అజ వజ గమనే-ప పుద్ధో-యో-పబ్బజ నం పబ్బజ్జా-“చవగ్గబయఞా”తి యోగవిభాగా వస్స బకారే ఞ్చిత్తం-వన్ద అభివాదనథ్థుతిసు-అనో-వన్దనం వన్దనా.

ఇ కితి సరూపే.

క్రియత్థస్స సరూపే’భిధేయ్యే క్రియత్థా పరే ఇ కి తీ హోన్తి-ఇ-వచ ఇచ్చయం ధాతు ఏవ వచి-కిమ్హి-యుధి-తి-సరుపే తిమ్హి కరో తిస్స ఖోతి వికరణస్స ఞాతత్తా “కత్తరి లో”తి లో-పచతి-కథమకారో ఇచ్చాది? ఘణన్తేన కారసద్దేన ఛట్ఠిసమాసో-అస్స కారో అకారో-భుజ పాలనజ్ఝోహారేసు.

సీలాభిక్ఖఞ్ఞావస్సకేసు ణీ.

క్రియత్థాణి హోతి సీలాదీసు పతీయమానేసు-ఉణ్హం భుఞ్జతి సీలేనాతి ఉణ్హభోజీ-పా పానే-“అస్సాణపిమ్హి యుక”ఇతి-యుక-ఖీరమ్భిక్ఖఞ్ఞమ్పిబతీతి ఖీరపాయీ-అవస్సం కరోతీతి అవస్సకారీ, సతమవస్సం దదాతీతి సతన్దాయీ.

కత్తరి భూతే క్తవన్తు క్తావి.

భుతే పరిసమత్తే అత్తే వత్తమానతో క్రియత్థాక్తన్తుక్తావీ హోన్తి కత్తర-అభుఞ్జీతి భుత్తవా, భుత్తావీ-సుసవకణే-అసుణి తిసుతవా, సుతావీ.

క్తో భావకమ్మేసు

భావే కమ్మేచ భుతే క్తో హోతి-ఆస ఉపవేసనే-ఆసనమాసితం-ఞి-రుద రోదనే.

వా క్వచి.

తే ఏ ఓ ఆ క్వచి వా న హోన్తి కానుబన్ధనాగమేసు-రోదనం రుదితం, రోదితం-కరీయిత్థాతి కతో,

గమాదిరానం లోపో'న్తస్స.

గమాదినం రకారన్తానఞ్చాన్తస్స లోపో హోతి తకారాదో

కానుబన్ధే పచ్చయే కత్వానకత్వావజ్జితేతి రలోపో-యా పా పుణనే.

గమనత్థాకమ్మకాధారే చ.

గమనత్థతో అకమ్మకతో చ క్రియత్థా ఆధారే క్తో హోతి కత్తరి భావకమ్మేసు చ-యాతవన్తో'స్మిన్తి యాతం-(ఠానం)-యాతవన్తో యానా-యానం యాతం-యాయిత్థాతి యాతో-(పథో)-ఆసితవన్తో'స్మిన్తి ఆసితం-(ఠానం)-ఆసితవన్తో ఆసితా-ఆసనమాసితం-ఞి.

న్తేతా కత్తరి వత్తమానే.

ఆరద్ధాపరిసమత్తే అత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా న్తో హోతి కత్తరి.

కత్తరి లో.

కుయత్థతో అపరోక్ఖేసు కత్తువిహితమానన్తదిసు లో హోతి-లకారో"ఞి లస్స"-తి విసేసనత్థో-పవతీతి పవన్తో-"మానో"తి కత్తరి మానో-పచమానో.

భావకమ్మేసు

వత్తమానత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా భావే కమ్మే చ మానో హోతి.

క్యో భావకమ్మేస్వపరోక్ఖేసు మానన్తత్యాదిసు

భావకమ్మవిహితేసు పరోక్ఖావజ్జితేసు మానన్తాదిసు పరేసు క్యో హోతి క్రియత్థా-కకారో అవుద్ధత్థో-భావే-భుయతేతి భుయమానం-కమ్మే-పచ్చతేతి పచ్చమానో.

తే స్సపుబ్బానాగతే

అనారద్ధే అత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా తే న్తమానా స్సపుబ్బా హోన్తి సవిసయే-ఞి-కత్తరి-పచిస్సతీతి పచిస్సన్తో,పచిస్సమానో-హావే-భుయిస్సతీతి భుయిస్సమానం-కమ్మే-పచ్చిస్స తేతి పచ్చిస్సమానో-కర కరణే.

తుం తాయే తవే భావే భవిస్సతిక్రియాయం తదత్థాయం.

భవిస్సతిఅత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా భావే తుం తాయే తవే హోన్తి క్రియాయం తదత్థాయం పతీయమానాయం-"తుంతునతబ్బేసు వా"తి వా అకారో-అఞ్ఞత్ర పరరూపం-కరణయ గచ్ఛతి కాతుం గచ్ఛతి కత్తుం, కత్తాయే వా-తవే-"కరస్సా తవే"-తి ఆ-కాతవే-భావేతి కిం, కరిస్సామీతి గచ్ఛతి-క్రియాయన్తి కిం, భిక్ఖిస్సం ఇచ్ఛస్స జటా-తదత్థాయన్తి కిం, గచ్ఛిస్సతో తే భవిస్సతి భత్తం భోజనాయ-గహ ఉపాదానే.

పుబ్బేకకత్తుకానం.

ఏకో కత్తా యేసం బ్యాపారానం తేసు యో పుబ్బో తదత్థతో క్రియత్థా తునకత్వాన కత్వా హోన్తి భావే-ఞి.

ఏఞ లస్స చ.

ఏఞలానమే హోతి క్వచి-గణ్హణం కత్వా యాతి గహేతూన యాతి, గహేత్వాన, గహేత్వా వా-అస్స రుధాదిత్తా.

మం వా రుధాదీనం.

రుధాదీనం క్వచి మం వా హోతి పచ్చయేతి పక్ఖే మం భవం అపి మనుబన్ధత్తా అకారా పరో.

ణే నిగ్గహీతస్స.

గహస్స నిగ్గహీతస్స ణే హోతి-గణ్హి తున, గణ్హిత్వాన, గణ్హిత్వా-ఏకకత్తుకానన్తి కిం, భుత్తస్మిం దేవదత్తే యఞ్ఞ దత్తో వజతి-పుబ్బాతి కిం, భుఞ్జతి చ పచతి చ-అప్పత్వా నదిం పబ్బతో భవతి అతిక్కమ్మ పకబ్బతం నదీతి భుధాతుస్స సబ్బత్థ సమ్భవా ఏకకత్తుకతా పుబ్బకాలతా చ గమ్యతే.

యేభుయ్యవుత్తియా లిఙ్గం దస్సితం తత్థ సబ్బసో;
విసేసో పన విఞ్ఞహి ఞేయ్యో పాఠానుసారతో.

తబ్బాదయో.

ఇదాని త్యాదయో వుచ్చన్తే-పచ పాకే-పచ ఇతి ఠితే-క్రియత్థా బహులమితి చ సబ్బత్థ వత్తతే.

వత్తమానేతి అన్తి సిథమిమతే అన్తే సే వేగ ఏమ్హే.

వత్తమానే ఆరద్ధా పరిసమత్తే అత్థే వత్తమానతో క్రియత్థాత్యాదయో హోన్తి-తేసమ్పనియమే.

పుబ్బపరచ్ఛక్కానమేకానేకేసు తుమ్హామ్హసేసేసు ద్వేద్వే మజ్ఝిముత్తమపఠమా.

ఏకానేకేసుతుమ్హామ్హసద్దవచనీయేసుతదఞ్ఞసద్దవచనీయేసు చ కారకేసు పుబ్బచ్ఛక్కానం పరచ్ఛక్కనఞ్చ మజ్ఝిముత్తమపఠమా ద్వేద్వే హోన్తి యథాక్కమం క్రియత్థాతి ఏకమ్హి వత్తబ్బే ఏకవచనం తి-తి అన్తి ఇతి పఠమో ఆదో నిద్దిట్ఠత్తా-సి థ ఇతి మజ్ఝిమో మజ్ఝి నిద్దిట్ఠత్తా-మి మ ఇతి ఉత్తమో-ఉత్తమసద్దోయం సభావతో తిప్పభుతీనమన్తద్వయమాహ-ఏవం పరచ్ఛక్కేపకి యథాక్కమం యోజనీయం-త్యాదిసు పరభుతేసు కత్తుకమ్మభావ విహితేసు క్యలాదయోభవన్తీతి "క్యో భావకమ్మేస్వకకపరోక్ఖేసు మానన్త త్యాదిసు కత్తరీ లో"ఇచ్చాదినా తేసం విధానా త్యాదయో కత్తు కమ్మభావేస్వేవ విఞ్ఞాయన్తీతి కత్తరి తిమ్హి లో-పచతి-బహుమ్హి చత్తబ్బే అన్తిం

క్వచి వికరణనం.

వికరణనం క్వచి లోపో హోతీతి లస్సాకారస్స లోపో-పవన్తి-పచసి పచథ.

హిమిమేస్వస్స.

అకారస్స దీఘో హోతి హిమిమేసు-పచామి పచామ-పరచ్ఛక్కే-పచతే పచన్తే, పచసే పచవ్హే,పచే పచామ్హే-కమ్మే-క్యో భావకమ్మేస్వచ్చాదినా క్యో.

క్యస్స.

క్రియత్థా పరస్స క్యస్స ఈఞ వా హోతి-ఞకారో ఆద్యవయవత్థో, పచీయతి పచ్చతి.

గురుపుబ్బా రస్సారే'న్తే'న్తీనం.

గురుపుబ్బస్మా రస్సా పరేసం అన్తే'న్తినం రే వా హోతి-పచీయరే పచీయన్తి పచ్చరే పచ్చన్తి, పచీయసి పచ్చసి పచీయథ పచ్చథ, పచీయామి పచ్చామి పచీయామ పచ్చామ-పచీయతే, పచ్చతే పచీయరే పచీయన్తే పచ్చరే పచ్చన్తే, పచీయసే పచ్చసే పచీయవ్హే పచ్చవ్హే, పచీయే పచ్చే పచీయామ్హే పచ్చామ్హే-భావే-భు సత్తాయం-భావస్సేకత్తా ఏకవచనమేవ-తఞ్చ పఠమపురిసేయేవ సమ్భవతి-భుయతి దేవదత్తేన, బుయతే వా-దేవదత్తస్స సమ్పతి భవనన్తి అత్థో-నేహిఞ బహులం విధానా.

క్రియత్థా కత్తరి త్యాది కమ్మస్మిఞ్చ సకమ్మకా,
భావే చా'కమ్మకాకకమ్మా'వచనిచ్చాయమఞ్ఞతో;

భవిస్సతి స్సతి స్సన్తి స్ససి స్సథ స్సామి స్సామ స్సతే స్సన్తే స్ససే స్సవ్హే స్సం స్సామ్హే.

భవిస్సతి అనారద్ధే అత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా స్సత్యాదయో హోన్తి.

అ ఈస్సాదినం బ్యఞ్జనస్సిఞ.

క్రియత్థా పరేసం అఆదీనం ఈఆదీనంస్సాదీనఞ్చ బ్యఞ్జనస్సిళ్ళోకాతి వా-వవత్థీతవిభాసాయం స్సేతి స్సాదీనంస్సచ్చాదీనద్వావయో అధిప్పేతో-"ఇ బ్యఞ్జనస్సా"తి సిద్ధేపి త్యాదిసు పరభుతేసు ఏతే సమేవాతి నియమత్థోయమారమ్భో-లస్సాకారస్స లోపే-పచిస్సతి పచిస్సరే పచిస్సన్తి, పచిస్ససి పచిస్సథ, పచిస్సామి పచిస్సామ-పచిస్సతే పచిస్సరే పచిస్సన్తే, పచిస్ససేపచిస్సవ్హే, పచిస్సం పచిస్సామ్హే-కమ్మే-పచియిస్సతి.

కృస్స స్సే.

కృస్స వా లోపో హోతి స్సే-పచిస్సతి పచ్చిస్సతి, పచీయిస్సరే పచయిస్సన్తి పచిస్సరే పచస్సన్తి పచ్చిస్సరే పచ్చిస్సన్తిచ్చాది-కత్తుసమం-క్యేవ విసేసో-భావే-భుయిస్సతి భవిస్సతి, భుయిస్సతే భవిస్సతే.

నామే గరహావమ్హయేసు.

నామసద్దే నిపాతే సతి గరహాయం విమ్హయే చ గమ్యమానే స్స త్యాదయో హోన్తి-గరహాయం-సాపి నామ పచిస్సతీచ్చాది-విమ్హయే-అచ్ఛరియం వత భో అబ్భుతం వత భో అన్ధో నామ పచిస్సతిచ్చాది.

భుతే ఈ ఉం ధ త్థ ఇం మ్హా ఆ ఊ సేవ్హం అ మ్హే.

భుతే పరిసమత్తే అత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా ఈ ఆదయో హోన్తి-భుతానజ్జతనే వక్ఖమానత్తా ఇమే భుతనజ్జతనే భుతసామఞ్ఞే చ భవన్తి.

అహస్సుభయతో అడ్ఢరత్తం వావ తదుపడ్ఢకం,
అన్తో కత్వాన విఞ్ఞేయ్యో అహో అజ్జనో ఇతి;

తదఞ్ఞో పన యో కాలో సో'నజ్జతనసఞ్ఞితో.

ఆఈస్సాదిస్వఞ వా.

ఆఆదో ఈఆదో స్సాఆదో చ క్రియత్థస్స అఞ వా హోతి,

ఏయ్యాథ స్సే అ ఆ ఈ థానం ఓ అ అం త్థ త్థో వేహాక.

ఆసహచరితోవ అకారో గయ్హతే-న పరోక్ఖే విహితో-థో పన'స్తే నిద్దేసా త్యాదిసమ్బన్ధియేవ తస్సేవ వా నిస్సితత్తా-నిస్సయకరణమ్పి హి సుత్తకారాచిణ్ణం-ఏయ్యాథాదీనం ఓఆదయో వా హోన్తి యథాక్కమన్తి ఈస్సవాత్థో-అపచిత్థో పచిత్థో అపవత్థో పచత్థో.

ఆఈఊమ్హాస్సాస్సమ్హానం వా.

ఏతేసం వా రస్సో హోతీతి పక్ఖే రస్సే చ-అపచి పచి అపచీ పచీ.

ఉంస్సింస్వంసు.

ఉమిచ్చస్స ఇంసు అంసు వా హోన్తి-అపవింసు పవింసు అపచంసు పచంసు అపవుం పచుం.

ఓస్స అ ఇ త్థ త్థో.

ఓస్స అఆదయో వా హోన్తి-అపచ పచ అపచి పచి అపచిత్థ పచిత్థ అపవత్థ పచత్థ అపచిత్థే పచిత్థో అపచత్థో పచత్థో.

సి.

ఓస్స సి వా హోతి-అపచిసి పచిసి అపచసి పచసి అపచో పచో.

మ్హాత్థాన ముఞ.

మ్హాత్థానముఞ వా హోతి-ఈఆదిసమ్బన్ధినమేవ గహణం-అపవుత్థ పచుత్థ.

ఇంస్స చ సిఞ.

ఇమిచ్చస్స సిఞ వా హోతి మ్హాత్థానఞ్చ బహులం-ఞకారో ఆద్యవయ వత్థో-అపచసిత్థ పచసిత్థ అపచిత్థ పచిత్థ అపచత్థ పచత్థ, అపచిసిం పచిసిం అపచసిం పచసిం అపచిం పచిం, అపచుమ్హ పచుమ్హ అపచుమ్హా పచుమ్హా అపచమ్హ పచమ్హ అపచమ్హా పచమ్హా అపచసిమ్హ పచసిమ్హ అపచసిమ్హా పచసిమ్హా అపచిమ్హ పచిమ్హ అపచిమ్హా పచిమ్హా అపచమ్హ పచమ్హ అపచమ్హా పచమ్హా-పరచ్ఛక్కే-అపవిత్థ పచిత్థ అపవత్థ పవత్థ అపచ పచ అపచా పచా, అపచు పచు అపచు పచు, అపచిసే పచిసే అపచసే పచసే, అపచివ్హం పచివ్హం అపచవ్హం పచవ్హం-అస్స వా అమాదేసే-అపచం పచం అపచ పచ అపచిమ్హే పచిమ్హే అపచమ్హే పచమ్హే-కమ్మే-అపచీయిత్థో పచియిత్థో అపచీయత్థో పచీయత్థో అపచ్చిత్థో పచ్చిత్థో అపచ్చత్థో పచ్చత్థో అపచీయి పచీయి అపచీయీ పచియీ అపచ్చి పచ్చి అపచ్చి పచ్చి, అపచీయింసు పచియింసు అపచ్చింసు పచ్చింసు అపచియంసు పచీయంసు అపచ్చంసు పచ్చంసు అపచీయుం పచీయుం అపచ్చుం పచ్చుమిచ్చాది-భావే-అభుయిత్థో భుయిత్థో అభుయత్థో భుయత్థో అభుయి భుయి అభుయీ భూయీ, అభుయిత్థ భుయిత్థ అభుయత్థ భుయత్థ అభుయ భుయ అభయా భుయా-“సమ్భావనేవా”తి ఇతో వేతి వత్తమానే.

మాయోగే ఈఆఆది.

మాయోగే సతి ఈఆదయో ఆఆదయో చ వా హోన్తి-అసక్కాల త్థోయమారమ్హో-మా భవం పునపి ఏవరూపమపచిత్థో ఇచ్చాది-వావి ధానతో స్సత్యాది ఏయ్యాది త్వాదయోపి హోన్తి-మాభవం పచిస్సతి, మా భవం పచేయ్య, మా భవం పచతు ఇచ్చాది.

అనజ్జతనే ఆ ఊ ఓ త్థ అ మ్హా త్థ త్థుం సేవ్హం ఇం మ్హసే.

అవిజ్జమానజ్జతనే భుతత్థేవత్తమానతో క్రియత్థాఅఆదయో హోన్తి-వాత్థే రస్సే చ-అపచత్థ పవత్థ అపచ పచ అపచా పచా, అపచు పచు అపచు పచూ-ఓ-అపచ పచ అపచి పచి అపచత్థ పచత్థ అపచత్థో పచత్థో అపచసి పచసి అపచో పచో, అపవత్థ పచత్థ అపచం పచం అపచపచ, అపచవ్హ పచవ్హ అపచవ్హా పచవ్హా-అపచత్థ పచత్థ, అపచత్థుం పచత్థుం, అపచసే పచసే, అపచవ్హం పచవ్హం. అపసిం పచసిం అపచిం పచిం, అపచవ్హసే పచవ్హసే-కమ్మే-అపచీయత్థ పచీయత్థ అపచ్చత్థ పచ్చత్థ అపచీయ పచీయ అపచీయా పచీయా అపచ్చ పచ్చ అపచ్చా పచ్చా, అపచీయు పచీయు, అపచీయు పచీయు, అపచ్చు పచ్చు అపచ్చూ పచ్చూచ్చాది-భావే-అభుయత్థ భుయత్థ అభుయ భుయ అభుయా భుయా-అభుయత్థ భుయత్థ-"మాయోగే ఈఆఆది"తి ఇమినా మాయోగేపి ఆఆదయో హోన్తి-మా భవం అపచిత్థ ఇచ్చాది.

పరోక్ఖే అ ఉ ఏ త్థ అవ్హ త్థరే త్థో వ్హో ఇమ్హే.

అపచ్చక్ఖే భుతానజ్జతనత్థే వత్తమానతో క్రియత్థా అఆదయో హోన్తి-అపరోక్ఖేసూతి వచనా న వికరణుప్పత్తి.

పరోక్ఖాయఞ్చ.

పరోక్ఖాయం పఠమమేకస్సరం సద్దరూపం ద్వే భవతి.

లోపో'నాదిబ్యఞ్జనస్స.

ద్విత్తే పుబ్బస్సాదితో'ఞ్ఞస్స బ్యఞ్జనస్స లోపో హోతి-పపచ ప్పచు'పపచే పపచిత్థ-ఇఞాభావపక్ఖే సంయోగాది లోపోపపచత్థ, పపచ పపచిమ్హ, పపచిత్థ పపచత్థ పపచిరే, పపచిత్థో పపచత్థో పపచివ్హో, పకపచి పపచిమ్హే-ఏవం కమ్మేపి-భావే-భుస్య వుక.

అఆదియు భుస్స వుక హోతి.

పుబ్బస్స అ.

అఆదిసు ద్వత్తే పుబ్బస్స భుస్స అ హోతి.

చతుత్థదుతియానం తతియపఠమా.

ద్విత్తే పుబ్బేసం చతుత్థదుతియానం తతియపఠమా హోన్తి యథాక్కమన్తి బకారే-బభువ బభువిత్థ.

ఏయ్యాదో వా'తిపత్తియం స్సా ససంసుస్సే ససథస్సం స్సవ్హా స్సథస్సింసు సససే స్సవ్హే స్సిం స్సావ్హసే.

ఏయ్యాదో విసయే క్రియాతిపత్తియం స్సాదయో హోన్తి విభాసా-విధురప్పచ్చయోపనిపాతతో కారణవేకల్లతో వా క్రియాయాతిపత్తి అనిప్ఫత్తి క్రియాతిపత్తి-ఏతేచస్సాదయో సామత్థియా తీతానాగతే స్వేవహోన్తి-న వత్తమానేన తత్ర క్రియాతిపత్త్యసమ్భవా-ఆఈఇ చ్చాదినావా రస్సే-అపచిస్స పచిస్స అపచిస్సా పచిస్సా, అపచిస్సంసు పచిస్సంసు-స్సేస్స ఏయ్యాథాదీనా వా అకారే-అపచిస్స పచిస్స అపచిస్సే పచిస్సే,అపచిస్సథ పచిస్సథ,అపచిస్సం పచిస్సం. అపచిస్సవ్హ,

పచిస్సథ్వ, అపచిస్సమ్హా పచిస్సమ్హా, అపచిస్సథ పచిస్సథ, అపచిస్సింసు పచిస్సింసు, అపచిస్ససే పచిస్ససే, అపచిస్సవ్హే పచిస్సవ్హే, అపచిస్సింపచిస్సిం, అపచిస్సామ్హయే పచిస్సామ్హసే-కమ్మే-అపచీయిస్స పచియిస్సఅపచీయిస్సా పచియిస్సా-క్యస్స వా లోపే-అపచిస్స పచిస్స అపచిస్సా పచిస్సా అపచ్చిస్స పచ్చిస్స అపచ్చిస్సాన పచ్చిస్సా, అపచియిస్సంసు పచీయిస్సంసుఅపచిస్సంసు పచిస్సంసు. అపచ్చిస్సంసు పచ్చిస్సంసు, ఇచ్చాదిభావే-అభుయిస్స భుయిస్స అభుయిస్సా భుయిస్సా, అభుయిస్సథ భుయిస్సథ-వాతి వకిం, దక్షిణేనన చే గమిస్సతి నాయకటమ్పరియా భవిస్సతి.

హేతుఫలేస్వేయ్య ఏయ్యుం ఏయ్యాసి ఏయ్యాథ ఏయ్యామి ఏయ్యామ ఏథ ఏరం ఏథో ఏయ్యవ్హో ఏయ్యం ఏయ్యావ్హే.

హేతుభుతాయం ఫలభూతాయఞ్చ క్రియాయం వత్తమానతో క్రియత్థ ఏయ్యాదయో వా హోన్తి.

ఏయ్యేయ్యాసేన్తం టే.

ఏయ్య ఏయ్యాసి ఏయ్యమిచ్చేసం టే వా హోతి-పచే పచేయ్య.

ఏయ్యుంస్సుం.

ఏయ్యుమిచ్చస్స ఉం వా హోతి-పచుం పచేయ్యుం,పచే పచేయ్యాసి,-వా ఓకారే-పచేయ్యాథో పచేయ్యాథ, పచేయ్యామి.

ఏయ్యామస్సేము చ

ఏయ్యామస్స ఏము వా హోతి ఉ చ-పచేము పచేయ్యాము పచేయ్యామక, పచేథ పచేరం పచేథో పచేయ్యవ్హో, పచే పచేయ్యం పచేయ్యావ్హే-కమ్మే-పచీయే పచీయ్యే పచ్చే పచ్చేయ్య, పచియుం పచీయేయ్యుం పచ్చుం పచ్చేయ్యుమిచ్చాది-భావే-భుయే భుయేయ్య, భుయేథ.

పాతో పచేయ్య చే భుఞ్జో ఇచ్చేత్థ పచనక్రియా

హేతుభుతాతి విఞ్ఞేయ్యా ఫలనత్వనుభవక్రియా.

సత్త్య రహేస్వేయ్యాది.

సత్తియం అరహత్థేవ క్రియత్థా ఏయ్యాదయో హోన్తి-భవం ఖలు భత్తం పచేయ్య, భవం సమత్థో, భవం అరభో.

సమ్భావనే వా.

సమ్భావనే గమ్యమానే ధాతునా వుచ్చమానే చ ఏయ్యాదయో హోన్తి నవిభాసా-అపి భవం గిలితం పాసాణం పచేయ్య ఉదరగ్గినా-సమ్భావేమి సద్దహామి భవం పచేయ్య,భవం పచిస్సతి. భవం అపచి.

పఞ్హపత్థనావిధిసు.

పఞ్హాదిసు క్రియత్తతో ఏయ్యాదయో హోన్తి.

పఞ్హో సమ్ముచ్చనం ఇట్ఠా సింసనం యాచనం దువే
పత్థనా భత్తియా వాధ న నవా వ్యాపారణ విధి;

పఞ్హే, కిం నో భత్తం పచేయ్య ఉదాహు బ్యఞ్జనం వా-పత్థనాయం, అహో వత నో పచేయ్య మే-విధిమ్హి, భవం భత్తం పచేయ్య.

తు అన్తు హి థ మి మ తం అన్తం స్సు వ్హో ఏ ఆమసే.

పఞ్హపత్తనావిధిస్వేతే హోన్తి క్రియత్థతో-పచతు పచన్తు.

హిస్స'తో లోపో.

అతో పరస్స హిస్స వా లోపో హోతి-పచ పచాహి-థస్స వా వేహోక-పచవ్హో పచథ,పచామి పచామ, పచతం పచన్తం, పచస్సు పచవ్హో, పచే పచామసే-కమ్మే-పచీయతు పచ్చతు పచీయన్తు పచ్చన్తు ఇచ్చాది-భావే, భుయతు భుయతం-పచితుం పయుత్తీతి పచనిచ్ఛాయం.

పయోజకవ్యాపారే ణపి చ.

కత్తారం యో పయోజేతి తస్స వ్యాపారే క్రియత్థా ణి ణ్పి హోన్తి బహులం-“అస్సాణనుబన్ధే”తి ఆ-పయోజకవ్యాపారే ణిణపినం విధానా తదన్తస్స క్రియత్థతాతి పాచిసద్దతో త్యాదయో.

ణిణప్యాపిహి వా.

ణ్యాద్యన్తేహి క్రియత్థేహి అపరోక్కేసుకత్తువిహిత కమానన్తత్యాదిసు లో హోతి విభాసా-“యువణ్ణానమే ఓప్పచ్చయే”తి ఏకారే “ఙోనమయవా సరే”తి అయాదేసే చ-పాచయతి-అఞ్ఞత్ర-పాచేతి-పాచయరే పాచయన్తి పాచేన్తిచ్చాది-కమ్మే-

దీఘో సరస్స.

సరన్తస్స క్రియత్థస్స దీఘో హాతి క్యే-పాచీయతి పాచీయరే పాచీయన్తిచ్చాది-వుత్తనయేన ఞోయ్యం-పయోజకవ్యాపారే ణిణప్యన్తానం సకమ్మకత్తా న నభావే రూపనయో.

అకమ్మకాపి హోన్తేవ ణిణప్యన్తా సకమ్మకా,
సకమ్మకా ద్వీకమ్మాస్సు ద్వికమ్మా చ తికమ్మకా;

భవిస్సతి-పాచయిస్సతి పాచేస్సతి పాచయిస్సరే పాచయిస్సన్తి పాచేస్సరే పాచేస్సన్తిచ్చాది-కమ్మే-పాచీయిస్సతి-క్యలోపో-పాచిస్సతీచ్చాది-భుతే-అపాచయిత్థో పాచయత్తో అపాచయత్థో పాచయత్థో అపాచేత్థో పాచేత్థో అపాచయి పాచయి. అపాచయీ పాచయీ అపాచయింసు పాచయింసు అపాచయంసు పాచయంసు.

ఞోత్తా సుం.

ఞాదేసతో ఓఆదేసతో చ పరస్స ఉమిచ్చస్స సుం వా హోతి-అపాచయసుం పాచయసుం అపాచేసుం పాచేసుం అపాచయుం పాచయుమిచ్చాది-ఉస్స సుమేవ విసేసో-కమ్మే-అపాచీయిత్థో పాచీయిత్థో అపాచీయత్థో పాచీయత్థో అపాచియి పాచీయి అపాచియీ పాచీయి ఇచ్చాది-అనజ్జతనే-అపాచయత్థ పాచయత్థ అపాచేత్థ కపాచేత్థ అపాచయ పాచయ అపాచయా పాచయా అపాచయు పాచయు అపాచయూ పాచయూ ఇచ్చాది-కమ్మే-అపాచీయత్థ పాచీయత్థ అపాచీయ పాచీయ అపాచీయా పాచీయా ఇచ్చాది-పరోక్ఖే-

రస్సో పుబ్బస్స.

ద్విత్తే పుబ్బస్స సరో రస్సో హోతి-పపాచయ పపాచయు పపాచయే పపాచయిత్థ పపాచేత్థ ఇచ్చాది-కమ్మే-సబ్బం కత్తుసమం-అతపత్తియంఅపాచయిస్స పాచయిస్స అపాచయిస్సా పాచయిస్సా అపాచయిస్సంసు పాచయిస్సంసు ఇచ్చాది-కమ్మే-అపాచియిస్స పాచియిస్స అపాచీయిస్సా పాచియిస్స అపాచిస్స పాచిస్స అపాచిస్సా పాచిస్సా ఇచ్చాది-హేతుఫలేసు-పాచయే పాచయేయ్య పాచయుం పాచయేయయుమిచ్చాది-కమ్మే-పాచీయే పాచీయేయయుమిచ్చాది-త్యాదిసు-పాచయతు పాచేతు పాచయన్తు పాచేన్తు ఇచ్చాది-కమ్మే-పాచీయతు పాచీయన్తు ఇచ్చాది-ణపిమ్హి-పాచాపయతి పాచాపేతిచ్చాది న్యన్తసమం-పాచయితుమ్పయుత్తితి ణ్యన్తతోపి ణి.

ణిణపినం తేసు.

ణీ ణపినం లోపో నహోతి తేసు ణీ ణపిసు'తిక పుబ్బణిలోపే-పాచయతి పాచేతిచ్చాది సబ్బత్థఞోయ్యం-ణపిచేవం.

భువాది నయో.

అధునా వికరణప్పభేదప్పకాసనత్థం రుధాదీనం అటాఠగణనమాదిభుతస్సేకేకస్స క్రియత్థస్స కాని చి రూపాని ఉదాహరియస్తే-రుధ ఆవరణే-త్యాది.

మఞ్చ రుధాదీనం.

రుధాదితో అపరోక్ఖేసుకత్తువిహితమానన్తత్యాదిసు లోహోతి మఞ్చాన్తసరా పరో-రున్ధతి రున్ధరే రున్ధన్తిచ్చాది-కమ్మే-"మం వా రుధాదీన"న్తి వా మం-రున్ధియతి రుజ్ఝతీచచాది-పచివియ సబ్బత్థ ఞోయ్యం.

రుధాది నయో.

దివ కీళా విజిగింసా వోహారజ్జుతి థుతి గతీసు.

దివాదీహి యక.

దివాదీహి లవిసయే యక హోతి-కకారో కానుబన్ధకారియత్థో-ఏవముపరిచ-దిబ్బతి దిబ్బరే దిబ్బన్తిచ్చాది-కమ్మే-కివీయతి దిబ్బతి దివీయరే దివియన్తి దిబ్బరే దిబ్బన్తిచ్చాది.

దివాది నయో.

తుద వ్యథనే.

తుదాదీహి కో.

తుదాదీహి లవిసయే కో హోతి-తుదతి తుదన్తిచ్చాది-కమ్మే-తుదీయతి తుజ్జతి తుదీయరేతుదియన్తి తుజ్జరే తుద్యన్తిచ్చాది.

తుదాది నయో.

జి జయే.

జ్యాదీహి క్నా.

జిఆదీహి కలవిసయే క్నా హోతి-జినాతి జినన్తిచ్చాది-కమ్మే-జియతి జియరే జియన్తిచ్చాది.

జ్యాది నయో.

కీ దబ్బవినీమయే.

క్యాదీహి క్ణా.

కీఆదీహి లవిసయే కణా హోతి.

నాణసు రస్సో.

నాణసు క్రియత్థస్స రస్సో హోతి-కిణతి కిణన్తిచ్చాది-కమ్మే-కీయతి కీయరే కీయన్తిచ్చాదీ.

క్యాది నయో.

సు సవణే.

స్వాదీహి కేణా.

స్వాదీహి లవిసయే కేణా హోతి-సుణేతి సుణన్తిచ్చాది. కమ్మే-సూయతి సూయరే సూయన్తిచ్చాది.

స్వాది నయో.

తన విత్థారే.

తనాదిత్వో.

తనాదీహి లవిసయే ఓ హోతి-తనోతి తనోన్తిచ్చాది. పరచ్ఛక్కే.

ఓవికరణస్సు పరచ్ఛక్కే.

ఓవికరణస్స ఉ హోతి పరచ్ఛక్కవిసయే-తనుతే తత్వన్తే ఇచ్చాది-కమ్మే-

తనస్సా వా.

తనస్స ఆ హోతి వా క్యే-తాయతి తఞ్ఞాతి తాయరే తాయన్తి తఞ్ఞరే తఞ్ఞన్తిచ్చాన్ది.

తనాది నయో.

వూర థేయ్యే.

చురాదితో ణి.

చురాదీహి క్రియత్తేహి సకత్థే ణి పరో హోతి బహులం-చోరయతి చోరతి చోరయరే చోరయన్తిచోరేన్తిచ్చాది-కమ్మే-చోరియతి చోరీయరే చోరీయన్తిచ్చాది.

చురాది నయో-త్యాదయో.

పరత్థాయ మయా లద్ధం కత్వాన పదసాధనం
పుఞ్ఞేన తేన లోకో’యం సాధేతు పదమచ్చునం;

సుద్ధాసయేన పరిసుద్ధగుణేదితేన
సారేన సారయతిసబ్బనిసేవితేన
రమ్మే’నురాధనగరే వసతమ్బుజేన
విద్యాలితం నిజవిసుద్ధ కులద్ధజేన;

మానేన్తేన తథాగతం పటిపదాయోగేన సద్ధాలునా
నిచ్చాఖణ్డతపో’నలేహి నిఖిలప్పాపారిసన్తాపితా
సద్ధమ్మవ్హయసీహతేలరతియా చామీకరత్థాలినా
నానావాదికుదిట్ఠిభేదపటునా నవాణి కనవధూ సామినా;

సత్థానం కరుణవతా గతవతా కపారమ్పరం ధీమతా

థేరేనాతుమపాదపఞ్జరగతో యో సద్దసత్తాదిసు
మోగ్గల్లాయనవిస్సుతేతిహ సువచ్చాపో వినీతో కయథా
నో'కాసీ పియదస్సి నామ యతిదం బ్యత్తం సుఖప్పత్తియా;

వుత్తోవ వుత్తముపభోగినియా సకాయ
పినప్పయోధరవనాపగసేవికాయ
రమ్మావిహారవధుయా తిలకాతులేన
సన్తేన కప్పిణసమవ్హయమాతులేన;

పదసాధనం నిట్ఠితం.